Ը. ՏԱՐԻ 2370 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 9 ԹՂԴՑ 4384 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1891 27 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1309 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԻՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌وك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան 150
» » Վեցամսեայ 75
» » Եռամսեայ 40
Օտար երկիրներ Տարեկան 56
» » Վեցամսեայ 28
Ընտիր թուղթի վրայ [illegible] Տարեկան Օսմ. Ոսկի 2
[illegible] Ղրշ. 50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ լրագիր [illegible] չի տրուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 17|29 ԴԵԿՏ. 1891

ԱԼՊԵՐ ՎՈԼՖ

Փիկառօ կը ծանուցանէ ֆրանսացի անուանի քրոնիկագիր Պ. Ալպէռ Վոլֆի յանկարծական մահն, հետեւեալ կենսագրական ծանօթութիւններով.

Ալպէռ Վոլֆ ծնած էր Քօլօնի մօտերը, 1827 յունվար 1ին. իր երկրին մէջ ծանօթ էր արդէն իբր գծագրիչ և իբր գրագէտ, և գրած էր նոյն իսկ գիրք մը, «Զուարճախօսական ճամբորդութիւն Հռենոսի ափանց վրայ», երբ գնաց ի Բարիզ, ուր Տիւմա հայրը զայն ընդունեցաւ, թատրոններն և լրագիրներն անոր առջեւ բացաւ, ուր ընդհուպ անուն մը հանեց իր տաղանդովն ու աշխատութեամբը, և օր մը այդ գերմանացին, իր բարեկամ ու հայրենակից Ժագ Օֆէնպախին պէս, բարիզցիներու ամենէն բարիզցին եղաւ.

Ինք ալ մին եղաւ անոնցմէ որք, Վիլըմօի և Օռէլիէն Շօլի հետ, քրոնիկն ստեղծեցին, այդ սեռն որ այժմ կը սկսի հիննալ, բայց որ բարիզեան սրամտութեան սիրուն և գրաւուցիչ մէկ ձեւն եղաւ. Փիկառօի հիմնադիրը, Վիլըմըսան՝ գնահատեց անոր յօդուածները Շառիվառիի մէջ, և ընդունեցաւ զայն շաբաթական Փիկառօին մէջ, յետոյ Էվէնըմանին մէջ, որ սաղմն եղաւ ամենօրեայ Փիկառօին.

Վոլֆ մեծ յաջողութեամբ պատմեց հոն բարիզեան կեանքին արկածներն ու զաւեշտները. Մերթ թեթեւախոհ, մերթ խորախորհուրդ փիլիսոփայ, գիտելու և զգայութիւններն արտայայտելու կարողութեամբ վերին աստիճանի օժտուած, շուտով շահեցաւ այն պուլվառային ժողովրդականութիւնն որ փառքի մանրուկ ստակն է.

Անդութ խոչընդոտ մը ելաւ յանկարծ իր դէմ իր յարաճուն համբաւին մէջտեղը. Պատերազմ ծագեցաւ ընդ մէջ այն երկրին ուր կ'ապրէր և որուն բոլոր ձգտումները կը սիրէր և այն երկրին ուր ծնած էր. Վոլֆ չվարանեցաւ. 71ի մրրիկներէն յետոյ, Ֆրանսա դարձաւ՝ ինքզինքն ալ պարտեալներուն մէջ մտցնելու համար, ինչպէս կ'ըսէր.

Երեսուն տարի, գրականութեան պատնէշին վրայ մնաց. և Փիկառօի ընթերցողները պիտի չմոռնան զայն ոչ իբր քրոնիկագիր, ոչ իբր քննադատ գեղարուեստից. Իր քրոնիկներն ամփոփուած են վեց հատորներու մէջ, որոնց ընդհանուր տիտղոսն է Բուլվարի յուշատետրը.

Երիտասարդութեանն ատեն նկարչութիւն ուսած էր ի Տիւսէլտօրֆ և իւր դատումներուն մէջ անվիճելի ձեռնհասութիւն մը կը ցուցնէր. Իրեն համար պատիւ մը, երջանկութիւն մըն էր ամեն տարուան Սալօնին մէջ երեւան հանել նկարիչներուն կամ արձանագործներուն մէջէն այն նոր տաղանդն որուն պէտք էր շնորհել համբաւն ու վարձատրութիւնը.

Այդ գնահատմանց մէջ տեսակ մը դատաւոր կը նկատուէր, որուն դատողութեան վրայ ոչ ոք կը տարակուսէր. Ամեն ոք գիտէր որ նա իր համոզումը կը յայտնէր, նոյն իսկ երբ սխալէր.

Վիթխի մեռնելէն յետոյ, Ալպէռ Վոլֆ խնդրած էր որ ինք ստանձնէ թատերական քննադատի պաշտօնը զոր նա կատարած էր 1867էն 1870. Թատրոնի համար ունէր այնչափ սէր որչափ արուեստի համար, և հասարակութիւնը կը յարգէր իր ճաշակին անխախտութիւնն որպէս իր դատմանց ճշդութիւնն.

Ինք մին եղած է անոնցմէ որք ցոյց տուած են կամքի և աշխատութեան հրաշքներն. Իւրացուցած էր այն լեզուն զոր ծնած ատեն չէր լսած, զոր դպրոցը սորված էր ինչպէս օտար լեզու մը, բայց որուն բոլոր նրբութիւնները գիտէր. Ֆրանսայի փառքերուն և մեծութեանց համար անկեղծ յարգանք և հիացում ունէր.

Ալպէռ Վոլֆ, որ իր տաղանդին գերագոյն հասունութեան մէջ էր, զո՞հ գացած է թոքային արենահաւաքման մը. Գրպանին մէջ նամակ մը գտնուած է որով իր վերջին կամքը կը յայտնէ. Կ'ուզէ որ աղքատներու կառքը տանի իր դագաղն, իր մահը ծանուցանող ազդ եւ նամակ չգրեն, և զինքը Բարիզի մէջ թաղեն.

ՊԱՐՏԻԶՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿՈՎԿԱՍՈՒՄ

Մինչեւ վերջին ժամանակներս Ղրիմը համարւում էր և այժմ էլ դեռ եւս համարւում է Ռուսիայի ծաղկոցը. «Ռուսական Իտալիան», ինչպէս անուանում են նրան ռուսները, այն տենչալի անկիւնն է, դէպի ուր իւրաքանչիւր տարի հեռաւոր հիւսիսից հազարաւոր մարդիկ դիմում են —ոմանք իրենց խանգարուած առողջութիւնը Ղրիմու մեղմ և առողջարար օդում կազդուրելու, ոմանք բնութեան պարգեւած գեղարուեստական հրապոյրներով զուարճանալու, ոմանք այդ «դրախտի» աննման պարգեւները շահագործելու, և ոմանք, վերջապէս, մի փոքր կտոր ծաղկոց, մի փոքրիկ պարտէզ, մի գողտրիկ ամարանոց ձեռք բերելու նպատակով. Մի խօսքով Ղրիմը մի մագնիս է դարձել հիւսիսի հարուստների և իշխանաւորների համար.

Մինչդեռ միւս կողմից Կովկասը, որ ամենայն կողմից անհամեմատ բարձր է Ղրիմից և արժանի է հետաքննին մտքի խորին ուշադրութեան, համարեա բոլորովին աննկատ է մնացել.

Այս երեւոյթն անշուշտ հետեւանք է երկու երկրների աշխարհագրական դրութեան. Մինչ Ղրիմը համարեա չորս կողմից ծովով պատած ամեն դիւրութիւն ունի իւր շրջակայ երկրների հետ մօտիկ յարաբերութիւններ սկսելու, Կովկասը իւր բարձրաբերձ սարերով առանձնացած, միայն դժուարութիւններ էր պատճառելու քաջասիրտ ուղեւորին.

Բնական է, որ այսպիսի հանգամանքներում Ղրիմը, արտաքին զարկի ազդեցութեամբ, սկսաւ արագութեամբ զարգանալ, մշակել իւր ուժերը, մինչդեռ Կովկասը իւր կեանքի շրջանակից անկարող եղաւ դուրս գալ և շարունակում է ապրել իւր նահապետական կեանքով.

Սակայն անկասկած է, որ Կովկասն ունի մեծ ապագայ, որին գրաւական են իւր բնական անսպառելի հարստութիւնները.

—

Զանցնելով Կովկասի հանքային հարստութիւնները, որոնցից ոմանք, ինչպէս նաւթային արդիւնաբերութիւնը, համաշխարհային նշանակութիւն են ստացել ճանապարհների հաղորդակցութեան հեշտանալու պատճառով, իսկ մի քանիսն եւս նոյն նշանակութիւնն ստանալու վրայ են, ինչպէս սեւ քարը (մարգանց) պղինձը և այլն, նոյն իսկ երկրի բուսական հարստութիւնը, եթէ միայն դա կանոնաւոր ճանապարհի վրայ դրուի, կարող է մի ա՛յնպիսի տնտեսական խոշոր գործ դառնալ, որի սահմանները դժուար է նախատեսել, բայց որի նշանակութիւնը չափազանց մեծ է լինելու ժողովրդի համարեա բոլոր դասակարգերի համար.

Եւ յիրաւի, Կովկասը կլիմայական մի այնպիսի աջող պայմանների մէջ է գտնւում, որ կարողանում է առատօրէն հասցնել տաք գօտու յատուկ բոյսերից սկսած մինչեւ սառուցեալ գօտու բոյսերը, որոնք կանոնաւոր շահագործութեան ենթարկուելով, կարող են ոչ միայն վաճառահանուել (ինչպէս որ լինում է իսկ, թէեւ շատ սահմանափակ քանակութեամբ), այլ և ամենապատուական պտուղներ հասցնել, որոնք նոյնպէս շահագործութեան համար ամենաթանկագին նիւթ են մատակարարում.

—

Պտղաբուծութիւնը Կովկասի համար մի նոր բան չէ. Արդէն բնութիւնն ինքն առատօրէն թափում է ժողովրդին իւր կարիքները, որոնք այսպէս թէ այնպէս չէին կարող աննկատելի մնալ տեղական բնակիչների կողմից. Ով որ քիչ ու շատ ճանապարհորդել է Կովկասում, անկասկած պատահած կը լինի ամեն տեսակ վայրենի կամ վայրենացած պտղատու ծառերի ու թփերի, որոնց մէջ աչքի են ընկնում վայրի խաղողը, տանձը, խնձորը, հոնը, զկեռը, կարմիր ու սեւ սզնին, նուշը, կծոխուրը, տխիլը (կաղինը), իսկ աւելի բարձր սարերի լանջերին սպինը, մորին, մօրը, յաղարջը և մոշը. Իսկ աւելի եւս բարձր տեղերում, ծովի մակերեւոյթից 8,000 ոտ բարձրութեան վրայ, քիչ չեն կոկամը, հապալասին. Համարեա ամենայն տեղ մանաւանդ Հիւսիսային Կովկասում, կարելի է պատահել վայրենացած բալ, սալոր, ալուչա, ծիրան ու դեղձ. Իսկ աւելի մեղմ կլիմայում բուսնում են շագանակենի, թզենի, ձիթենի, վայրենացած, որոնք անտառներ են կազմում.

Զննելով երկրի այսպիսի հարըստութիւնը, ժողովուրդը պտղապահութեան վրայ համարեա ոչինչ ուշադրութիւն չէ դարձնում և բաւականանում է միայն մի քանի պտղատու ծառեր տնկելով, որպէս զի իւր ընտանիքը պտղից զուրկ չի մնայ. իսկ աւելացած պտուղը շատ տեղ մինչեւ անգամ անօթ է համարւում. Մինչդեռ եթէ պտղապահութիւնը փոքր ինչ կանոնաւորուէր, կարող էր ահագին օգուտներ տալ, ինչպէս այդ ցոյց է տալիս մի քանի ուրիշ երկրների օրինակը. Այսպէս Ֆրանսիան տարեկան մօտ 100,000 միլիոն ֆրանկի միրգ է արտահանում. իսկ Բելգիան հօ 17 միլիոն ֆրանկի պտուղ է արտահանում միայն դէպի Անգլիա. Պրուսիայում Պոտսդամի մօտ կայ մի գիւղ Վերդեր անունով, որ 90 տնից է բաղկացած և միայն 400 դեսեատին հող ունի. այդ գիւղը միմիայն կէս միլիոն րուբլու բալ է արտահանում. Ղրիմը իւր պտղապահութեան շնորհիւ այնքան առաջ է գնացել, որ դա իւր տնտեսական կեանքի մէջ առաջին տեղն է բռնել. այնտեղ կան պարտէզներ (միմիայն պտղատու ծառեր) 20-30-40-50 դեսեատին տարածութեամբ, իսկ մի քանի տեղեր եւս պատրաստւում են մինչեւ 200-300 դեսեատին պարտէզ տնկել, կան ծառեր, որոնք տարեկան ամբողջ մի դեսեատին հողի վրայ ցանուած ցորենի արդիւնք են տալիս, օրինակ յայտնի է մի ընկուզի ծառ որ այս տարի 425 ր. արդիւնք է տուել. սա թէեւ բացառական երեւոյթ է կազմում, բայց փաստ է.

—

Թէեւ ամբողջ Կովկասը հարուստ է բուսականութեամբ և յարմար պարտիզպանութեան համար, բայց և այնպէս կան տեղեր, որոնք առանձին յարմարութիւններ ունին տնտեսական այդ ճիւղի զարգացման համար. Այդ կողմից ամենահարուստ շրջանն է համարւում Սեւ ծովի արեւելեան ափը, Ռիոն գետը հովտի հետ վեր առած, որ յայտնի է իւր վերին աստիճանի մեղմ կլիմայով և մեծօլորտային հարուստ արտադրութիւններով. այս շրջանի բուսականութիւնն, իւր բնաւորութեամբ, աւելի նման է Միջերկրական ծովի շրջակայ երկրների բուսականութեան. Այստեղ մինչեւ անգամ փորձեր եղան թէյ տնկելու (thea bohea և thea Viridis) որ աճում է առանց պաշտպանութեան (ցրտից), քչէ բոյնուշ (այծի եղջիւր Ceratonia siliqua) որ յանկարծական ցրտից սառել է ($12 - 7\,{}^1/_2{}^0$) ուժ տարեկան միջոցին, ճապոնական զկեռ — որ պտուղը համ ունի և մինչեւ իսկ արտահանւում է Ղրիմ, որ հարուստ է զկեռի կողմից, նարինջ, որ թէեւ պաշտպանութեամբ հասնելիս է եղել և պտուղ բերելիս, բայց անակնկալ ցրտից ($R - 7\,{}^1/_2{}^0$) սառել է, ձիթենի, որ վայրենի բուսնում է անտառում. իսկ մշակւում է Նոր-Աթոնի վանքում, արմաւենի՝ որ վայրի է բուսնում, շագանակենի, որ նոյնպէս վայրի է բուսնում և ծառայում է որպէս փայտ շինութեան համար, մանաւանդ նաւերի ու մակոյկների համար.

Ընդհանրապէս Սուխումի շրջակայքում պարտիզպանութեամբ շատ քիչ են պարապելիս եղել և միայն 70ական թուականներին սկսել են կանոնաւոր պարտէզներ տնկել և հասցնել ազնուացրած տեսակի, տանձ, խնձոր, դեղձ, ծիրան, բալ, կեռաս, սալոր, և այլն, որոնք, ինչպէս երեւում է, աջողութիւն են ունենում.

Սուխումի շրջանում աւելի ձեռնտու է պարտիզպանութեամբ պարապել նրա համար, որ Ա. արտահանութեան համար դիւրութիւններ շատ կան և Բ. այդտեղ պտուղները շուտ հասնելով, աւելի արժէք կստանան. Արդէն յայտնի է, որ Սուխումի, Սոչիի եւ այլն շրջակայքում պտուղներն աւելի շուտ են հասնում քան Ղրիմի հարաւային ափում, Եալթայում.

—

Բուսական երկրորդ շրջանը համարւում է Անդրկովկասը կամ Կուրի և Երասխի ջրամբարը, որ Ռիոնի հովտից բաժանւում է Կովկասեան գլխաւոր լեռնաշղթայով. Այս շրջանը թէեւ ընդհանրապէս Սուխումի շրջանից աղքատ է բուսականութեան կողմից, բայց տեղ տեղ չափազանց հարուստ է մանաւանդ Կախեթում-Ալազանի հովիտը, Շամախու, Ղուբայի, Գեօկչայի, Երեւանի ու Հին-Նախիջեւանի գաւառներն ու Լենքորանի շրջակայքը, Դուշեթն ու Գորին, Օկրիբի շրջանը, Լեչխումն ու Ախալցխան. Այդ տեղերում պտղապահութիւնն ամեն տեղ էլ տարածուած է բաւական ընդարձակ ծաւալով.

Անդրկովկասում պտղատու ծառեր մշակւում են ծովի մակերեւոյթից բռնած մինչեւ 4500 ոտ բարձրութեան վրայ. Այդ սահմաններում Անդրկովկասի կլիման մեծ մասամբ յարմար է թանկագին պտուղներ հասցնելու. բացառութիւն են կազմում տաք ու խոնաւ տեղերը, ուր պտուղները լինում են անհամ, ջրոտ և ոչ դիմացկուն և հիւսիս-արեւմտեան քամիներից չի պաշտպանուած տեղերը.

Տանձենու ու խնձորենու մշակութեան համար ամենայարմարը դիրքն է 2500—4000 ոտ բարձրութիւն ունեցողները, որտեղերանքից արտահանւում են պտուղ. յայտնի են Ախալցխայի սպիտակ միջնկով, հիւթալի, թթուաշ և համեմահամ խնձորը, և մի ուրիշ թթու խնձոր, փոքր ինչ քաղցր, դիմացկուն՝ թէ ցրտի և թէ ճանապարհ տանելու. Նահանգի — աշնանահաս, քնքուշ, քաղցր, հիւթալի տանձ է, Բէկ-[illegible]—դիմացկուն, ընտիր տանձ է.

Թիֆլիսի և Գորուայ գաւառի գուլաբի տանձը—քնքուշ, դեղին, հիւթալի ու քաղցր. Երեւանի նահանգի Մալաչի տանձը, որ բերանի մէջ հալւում է և համեմահամ է, միեւնոյն ժամանակ էլ դիմացկուն. Բացի դրանցից բերում են նաև Ղուբայից, Լագոդախից, Բիթանից, սերգեւիլ, փշատ և այլն.

Աւելի հարթ վայրերում հասնում են ամենապատուական ծիրաններ ու դեղձեր, այսպէս օրինակ յայտնի են Օրդուբադի ու Երեւանի ծիրանը — իւր խոշորութեամբ ու քաղցրութեամբ, դեղձը, թուզը, նշկարինը, նուռը, թութը.

Զոլոտապոլեան շրջանն յայտնի է իւր կաղինով, որտեղից տարեկան մօտ 2,0000 պուդ են արտահանում՝ պուդը 2 ր. 80 կոպէկով. Իսկ Օրդուբադի շրջանն յայտնի է իւր ձիթապտղով, որ մի քանի տեսակ է լինում, մի քանիսը ձէթ հանելու ու միւսը պտուղն ուտելու յարմարութեամբ.

—

Առհասարակ Անդրկովկասը չափազանց առատութեամբ հասցնում է այն բոլոր պտուղները, որոնք լինում են եւ հարաւային Ղրիմում, միայն այն զանազանութեամբ, որ Ղրիմի տեսակներն աւելի ազնուացրած են. Անկասկած է, որ եթէ Կովկասում եւս ուշադրութիւն դարձնէին պտուղների տեսակների վրայ, կարող էին աջողութեամբ մրցել Ղրիմի տեսակների հետ՝ առանց, ի հարկէ, նրանց վնասելու, քանի որ պտուղի պահանջը չափազանց մեծ է Ռուսիայում, եւ իւրաքանչիւր տարի միլիոնաւոր պուտերով պտուղներ են ստացւում արտասահմանից— Եւրոպայից ու Ամերիկայից. Բայց Անդրկովկասում պարտիզպանութիւնը բոլորովին անուշադրութեան է մատնուած, իսկ եղած պտուղների արտահանութիւնն էլ այն աստիճանի սահմանափակ, որ շատ տեղ ընտիր պտուղներ փչանում են ծառերի տակ թափուելով.

Անդրկովկասում, ճշմարիտ ասած, իսկական մաքուր պարտիզպանութիւն չկայ. կայ այգեպանութիւն միայն, իսկ պտղատու ծառերը, կարծես, բոլորովին պատահաբար, տեղ տեղ տընկւում են այգու մէջ. Ոչ մի տեղ պարտէզի տնկարան չկայ.

Անկասկած է որ եթէ պարտիզպանութիւնը բոլորովին ընկած է Անդրկովկասում, դրա ամենագլխաւոր պատճառն այն է, որ երկիրը հարուստ է և ամեն տեղ էլ կայ տեղական պիտոյքներին բաւականութիւն տալու չափ պտուղ, իսկ Կովկասից դուրս պտուղ արտահանելու սովորութիւն չկայ և, ներկայ հանգամանքներում, հազիւ թէ լինի էլ.

Բանն այն է, որ պտուղներն առհասարակ նազուկ բան լինելով, պէտք է առանձին յարմարութիւններ ունենան հեռաւոր ճանապարհ գնալու համար, որոնց մէջ առաջին տեղն է բռնում ճանապարհների յարմարութիւնն ու հեշտութիւնը. Իսկ այդ կողմից Կովկասը շատ ետ է մնացել. Բոլորովին ուրիշ բան կը լինի, երբ շինուեն Կովկասը Ռուսիայի հետ և Թիֆլիսը Պարսկաստանի ու Ղարսի հետ միացնող գծերը. (Նոր-Դար)

(Մնացեալը վաղը)

—)(123)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԵՐԿՈՒ ԱՆՄԵՂՆԵՐ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՈՃՐԻՆ ՄՕՏ

Դատաւորին դէմքը խորապէս այլայլած էր. Խոնջած և մթապատ աչուըները, կծկուած և մէկէնմէկ խոռոչացեալ դիմագծերը, խորշոմեալ ճակատը, իր առնական թարմ այլ յանկարծ ծերացած դէմքը, այս ամենը կը մատնէին ներքին և մահացու վէրք մը.

Կամաց կամաց կ'ընկճուէր իր անցեալոյն մէկ յանցանքին ներքեւ.

Եւ ըստ որում յողդողդ էր եղած, ըստ որում ոչ գէշ, ոչ ալ չար էր, իր տանջանքը մեծ էր հիմակ.

Հառաչեց. Իր պատռտած կուրծքէն հառաչանքն ուղղակի դուրս կը թռէր, յայտնելով իր անօրինակ անձկութիւնն, իր անդարմանելի դժբախտութիւնը.

Բայց այս մարդուն հետ իր գործն աւարտելու էր.

Միլպէրկ, ցած ձայնով, կը հարցունէ Մառի-Թերէզին.

—Մինչեւ որ ոստիկանութեան իմաց տալու ըլլամ, ագարակին մէջ ապահով տեղ մը ունի՞ք ուր կարենամ փակել տալ Պարույլը.

—Մառանը.

—Ամուր կը գոցուի՞.

—Դուռը երկաթէ է. Փականք ալ ունի.

Դատաւորը պատուհանին փեղկերուն զարկաւ.

Պլէզ և Վալանթէն երեւցան.

—Այս մարդը փակեցէք մառանին մէջ և ըստ կարգի հսկեցէք դրան առջեւ, որպէսզի խոյս չտայ.

—Լաւ, պարոն. Ո՛հ, մենք քանի որ հոն ենք, բնաւ մի՛ վախնաք.

—Մէկ երկու ժամէն ոստիկանք հոս կուգան և դուք ալ ազատ կ'ըլլաք.

Պարույլին բազուկներէն բռնեցին.

Աւազակը կը թողուր որ ուզածնին ընեն, շրթանցը վրայ միշտ ունենալով իր հեգնական ժպիտը.

—Մառա՛նը, ըսաւ, լա՛ւ ուրեմն, դուք բարի մարդ մըն էք, Պ. հետաքննիչ.

Հլութեամբ հետեւեցաւ ծառայներուն.

Ցոքթ. Մորօ դատաւորին ներկայացուց իր տեղեկագիրը և թոյլտուութիւն խնդրեց մեկնելու.

Ժ.

Մառի-Թերէզ եւ Հէնրի տը Միլպէրկ առանձին մնացած էին.

Հէք կինը՝ գրեթէ դաժանօրէն՝ ըսաւ.

—Տեսա՞ք. Այս ձեր գո՛րծն է.

Դատաւորն՝ իբր թէ փորձէր ինքզինքը խաբել.

—Կարելի՞ բան է, կարելի՞ բան է.

—Տակաւին կը կասկածի՞ք.

—Աւա՜ղ.

—Անգթօրէն պատժուեցաք, ինձմէ աւելի անգթօրէն.

—Իրաւ է, ըսաւ Միլպէրկ անուշ եւ ցաւագին ձայնով մը, ինքզինքս տկար, տխուր, մեռնելու աստիճան կը զգամ.

—Սոսկալի բան է, այնպէս չէ՞.

Եւ լռութիւն պահեցին.

Յանկարծ, Հէնրի՝ Թերէզի մօտեցաւ և անոր ձեռուըները բռնեց.

—Մառի-Թերէզ, ներում կը խնդրեմ ձենէ.

Եւ կինը, շատ աւելի անուշ, անհունապէս տխրաբեկ, բոլոր ատելութիւնն անհետացած այսօրինակ ցաւի մը հանդէպ, հաւասար յուսահատութեան մը մէջ.

—Կը ներեմ ձեզ՝ վասն զի կը ցաւիմ ձեր վրայ

—Ի՞նչ ըլլալու է, ի՞նչ ըլլալու է.

—Չեմ գիտեր. Կուզեմ անցեալը դարմանել.

—Դարմանե՜լ. Շա՜տ ուշ է.

Այո, շատ ուշ. դատաւորը շատ լաւ կը հասկնար զայս.

Բայց Հէնրի իր տխուր պարտաւորութիւնը չէր աւարտած. Պարույլ խոստովանած էր Շարլոյի մեղսակցութիւնը զօրավարին տունն եղած գողութեան մէջ.

Պէտք էր հարցաքննել Շարլօն և անձամբ համոզուիլ.

Մառի-Թերէզի ըսաւ.

—Հիմա պիտի բերել տամ ձեր ընդունած երկու տղաքները, Շարլօն և Պերթինը. Ձեր վստահութիւնը գէշ գործածեր էք, Մառի....

—Ըստ իս, անոնք անմեղ են. Այնքա՛ն նորատի են. բայց ապահով եմ թէ, Հէնրի, անոնք չեն կրցած գործել... Պարույլի ոճիրները.

Թերէզ ինքզինքը բռնած էր.

Քիչ մնաց որ ըսէր. մեր որդո՛ւն.

Եւ յանկարծ միտքն ինկաւ Լիէթն, Պերթինի մայրն, որուն խոստացած էր գրել. Այնքան եղեռական դիպուածոց մէջ չէր մտածած քաղցրաբոյր Լիէթի վըրայ.

Բայց քիչ ետքն, երբ այս սոսկալի գիշերն անցնի, պիտի հեռագրէ նմա և պիտի ըսէ.

—Վազեցէ՛ք, շուտ վազեցէ՛ք.

Եւ դատաւորը խօսքն ուղղելով Պլէզի որ ներս կը մտնէր.

—Շարլօն եւ Պերթինը բերել տուէ՛ք.

Պարույլի մեկնումէն ի վեր, Շարլօ անձկութեանց մէջ էր.

Հազիւ Պարույլ դուրս ելած էր, Պլէզ և Վալանթէն դուռը դուրսէն կղպած էին բանալիով. Բնազդօրէն հնազանդած էին ներշնչման մը որ անոնց սրտին մէջ կասկած կը ձգեր Շարլոյի և Պերթինի, մանաւանդ Շարլոյի վրայ, որ Պարույլը Բիչա տը-Մարպա բերած էր, և որ— գուցէ անուղղակի կերպով, այլ թերեւս գիտակցութեամբ— պատճառն էր եղած այս աղէտին.

Շարլօ սարսռացած էր ի լուր կղպանքին որ կը ճռնչէր.

Այդ ճռնչիւնը սրտին վրայ իջած էր.

—Ինձմէ ալ կը կասկածին, բանտարկեալ եմ... պատճառը Պարույլի ներկայութիւնն է... Պերթին և ես կորսուա՜ծ ենք.

Նոյն պահուն լսեց որ զգուշութեամբ կը զարնեն դուռն որուն առջեւ պառկած էր ինք և որ փարախը կը բաժնէր ախոռէն, ուր կը գտնուէր Պերթինի անկողինը.

—Հո՞ն ես, Շարլօ.

—Այո, Պերթինս.

Անմիջապէս բացաւ դուռն, ուրախանալով զայն արթնցած տեսնելուն.

—Ի՞նչ տեղի կ'ունենայ, Շարլօ, ոտքի շշուկներ, ձայներ կը լսեմ... Տակաւին շատ մութ է և ագարակին մէջ ոչ ոք կը քնանայ.

—Բան մը չե՞ս գիտեր.

—Ի՞նչ.

Ոճիրը պատմեց աղջկան.

Այս պատմութեան միջոցին՝ Պերթին երկչոտութեամբ՝ անոր քով կը սեղմուէր. Եւ երբ Շարլօ խօսքն աւարտեց, անոր պէս ըսաւ.

—Կորսուած ենք, Շարլօս, Պարույլ պիտի խօսի, պիտի մատնէ մեզի. Եւ իրարմէ բաժնուելով՝ բանտ պիտի դրուինք.

—Ես պիտի ազատեմ զքեզ... Չեմ ուզեր որ բռնուիս. Մենք շատ տառապեցանք, եւ եթէ մարդիկ մեզ նկատմամբ այլեւս արդարադատ չըլլան....

Չէր համարձակեր աւարտել վհատութեան այն սոսկալի մտածումը որ այն պահուս կ'անցնէր իր գերագրգռեալ ուղեղին մէջէն.

Բայց անշուշտ Պերթին կը գուշակէր զայն.

—Շարլօ՛ս, Շարլօ՛ս, ըսաւ բազկացը մէջն առնելով զայն, իբր թէ պաշտպանելու համար զնա իր իսկ յուսաբեկութեան դէմ.

—Այո, ըսաւ հովիւը, եթէ մարդիկ այլ եւս արդարադատ չըլլան, վերջապէս զիս ալ Պարույլի պէս պիտի ընեն.

Եւ սկսաւ լալ.

Պերթին սիրուն կերպիւ անոր աչուըները կը սրբէր.

—Ալ մի լար, հաւատա որ շատ կը վշտացնես զիս.

Եւ մանկամարդ աղջկան ձայնն ալ լալագին էր.

—Պարույլ պիտի ըսէ, կը շարունակէր Շարլօ՝ իր գաղափարին կառչած, թէ օգնած եմ իրեն զօրավարին ամարանոցը կողոպտելու համար. Եւ անոր ըսածները ճշմարիտ չպիտի ըլլան, Պերթին, քանի որ լրտեսութիւն միայն կ'ընէի. Ի զուր պիտի ըսեմ դատաւորներուն թէ այդ յանցանքն առանց նպատակի գործեցի, թէ ըրածս չէի գիտեր, թէ գինովցած էի Պարույլի խմցուցած օղիէն, չպիտի հաւատան ինձ.

—Ո՞վ գիտէ, Շարլօս, ո՞վ գիտէ

(Շարունակելի)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ՍՈՎՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Յայտնի է թէ Սեւ ծովու եզերաց վրայ ռուսական նաւահանգիստէ մը ուրիշ ռուսական նաւահանգիստ միայն ռուս շոգենաւեր կրնան ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրել։

Բայց նկատելով որ Կաւկասիոյ մէջ շատ մը արմտիք մթերեալ կան զորս ըստ կարի շուտ Ռուսաստան փոխադրելու անբաւականութիւն յայտնած են ռուսական շոգենաւային ընկերութիւնք, ռուս կառավարութիւնն որոշեց որ օտարազգի նաւեր արտօնուին ժամանակցիլ Սեւ ծովու և Ազախու ծովու ներքին փոխադրութեանց։

Ի Կաւկասիա 30 միլիոն փութ հաճար և ցորեն կայ և յԱնդրկաւկասիա, տասն միլիոն փութ եգիպտացորեն։ Այս ամեն արմտիքն տասն միլիոնն անմիջապէս յեւրոպական Ռուսիա փոխադրուելու պատրաստ է։

—Հելսինկֆորսէ (Ֆինլանտիա) կը ծանուցուի թէ ըստ պաշտօնական քննութեան մը, Ֆինլանտիոյ հիւսիսային գաւառաց մէջ տասն երկու (12) հազար հոգի սովալլուկ վիճակի մէջ են, և իշխանութիւնք իրենց ձեռքէն եկածը կ'ընեն գործ և սնունդ հայթայթելու տառապելոց։ Ֆինլանտիոյ մէջ այս աստիճան նեղութիւն կենալը ցարդ չէր իմացուած։

—Սովահար նահանգաց մէջ պետական եկամտից տարապայման նուազման պատճառաւ, Ցարն հրամայեց որ 100 (հարիւր) միլիոն րուբլի զեղչուի 1892ի ելմտացոյցի ծախուց հաշուէն։

—Սովահար նահանգներէն հազարաւոր գործաւորներ Փեթերսպուրկ ապաստանած են, և կը թիան քաղաքին մէջ և շրջակայքն, աշխատելով, եթէ գործ գտնեն։

* * *

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ռուս թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Պուրկազի և Վառնայի ամրութեանց յատակագծերը պատրաստուած են Պուլկարիոյ պատերազմական նախարարութեան մէջ, ըստ Վիեննայի ճարտարագէտ Պ. Պեմանէնի ծրագրոյն։ Վառնան պիտի սկսի անոնց շինութիւնն։ Ամրութեանց և անոնց սպառազինութեանց 25 միլիոն ֆր. ծախք պիտի լինի։ Այս դրամը գտնելու է։

Պալչըգէ մինչեւ Պուրկազ անջատ բերդեր պիտի շինուին։ Գլխաւորները պիտի կառուցուին ի Պալչըգ, Վառնա և Պուրկազ։ Անոնց մէջտեղերը ցրուեալ պիտի գտնուին ամրոցք, մարտկոցներով իրարու հետ կապուած, և ամենքը մէկ երկար գիծ կազմած։

Թնդանօթք պիտի ապսպրուին Գերմանիա։

—Ֆերտինանտ իշխան անձամբ փակեց Սոպրանիէի նստաշրջանը։ Բաւական պուլկարերէն ուսած է, և յաջողապէս կարդաց պուլկարերէն գրուած փակման ճառն, որով գոհութիւն կը յայտնէ երեսփոխաններուն արդիւնաւոր աշխատութեան համար։ Բուէարկելով խնդրուած վարկերն և օրինական ծրագիրը, պուլկար երեսփոխանք ցուցուցին թէ կը հասկնան երկրին ճշմարիտ շահերը։ Իշխանը մասնաւորապէս շնորհակալ է երկրին անտեսական զարգացման համար Սոպրանիէին նախորդ և արդի նստաշրջանին մէջ ցոյց տուած հոգածութեան նկատմամբ։

* * *

Ի ՍԵՒ ԼԵՌՆ

Չեռնակորայի իշխանն և իշխանուհին Նիս կ'երթան քանի մը շաբաթ մնալու։

* * *

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Իռլանտայի մէջ, Ուօթըրֆորտի ընտրութիւնն ընդհանուր ակնկալութեան հակառակ արդիւնք տուաւ։ Կը յուսացուէր որ Պ. Միքայէլ Տէյվիթ, իւր մեծ ժողովրդականութեամբ, պիտի յաղթէր հանգուցեալ Փառնէլի տեղակալին Պ. Ռէտմոնի։ Բայց իռլանտական կուսակցութեան երկուքի բաժնուիլէն ի վեր, փառնէլեան հատուածն յաղթանակ տարաւ, իւր ընտրելին զՊ. Ռէտմոնտ յաջողցնելով ի Ուօթըրֆորտ։ Ասով Փառնէլեանք կը քաջալերուին իրենց հակառակութեան մէջ հաստատ մնալու և ազգային կուսակցութեան պառակտեալ վիճակը շարունակելու։

—Լորտ Հարթինթընի հայրը վախճանած լինելով, միութենական-ազատականաց այդ հռչակաւոր պետն, որ երբեմն Պ. Կլատսթոնի աջ բազուկն էր, երեսփոխանութիւնը թողուց եւ գնաց բազմիլ Լորտերու ժողովոյն մէջ, ուր իրաւամբ անդամ են ամեն պետք լորտական գերդաստանաց։ Լորտ Հարթինթընի Երեսփ. ժողովէն պակսիլը մեծ կորուստ մ'եղաւ միութենական-ազատական և պահպանողական դաշնակից կուսակցութեանց համար, զորս իւր խոհեմութեամբ, իւր ազդեցութեամբ և մեծ փորձառութեամբ ներդաշնակ կը պահէր և կը վարէր այս անուանի ազնուականն, որոյ բնաւորութեան պարկեշտութիւնը կը յարգեն իւր հակառակորդք անգամ։ Լորտերու ժողովն ոչ այնքան խորհրդարան մ'է որքան ազնուականաց խօսարան մը որք տարին հազիւ քանի մը կարեւորագոյն նիստերու կուգան մեծ թուով, այն ալ Երեսփ. ժողովոյ ծայրայեղ համարեալ մէկ ծրագիրը մերժելու, եթէ Երեսփոխանութեան մեծամասնութիւնն ազատական է։ Իսկ երբ հիմակուան պէս Երեսփոխանութիւնն ալ պահպանողական է, Լորտերու ժողովն աւելի քան երբեք անգործ մարմին մ'է։ Լորտ Հարթինթըն այսպիսի մարմնոյ մը անդամակցելով, գործօն դեր մը չի կրնար առնուլ խորհրդարանական ամենօրեայ պայքարներու մէջ, և կը խորհի իրեն յաջորդ մը գտնել Երեսփոխանութեան մէջ։

Կը խորհուի նաեւ իրեն յաջորդ մը գտնել իբրեւ երեսփոխանական ժողովոյ անդամ։ Լանքէշիրի գաւառին Ռոսընտէյլի շրջանակին երեսփոխանն էր։ Կլատսթոնեանք որոշեցին ճիգ մ'ընել այս աթոռը միութենականաց ձեռքէն կորզելու։ Իրենց կողմէ ընտրելի ներկայացուցին զՊ. Ջօն Հէնրի Մէյթըն. իսկ միութենականք զՍըր Թոմաս Պրուքս յառաջ կը քշեն։ Այս ընտրական պայքարէն ելքն ընդհանուր հետաքրքրութիւն կը շարժէ։ Եթէ Լորտ Հարթինթընի նման յարգելի միութենականի մը աթոռը կլատսթոնեանք կարենան կորզել, իրենց դատին համար մեծ յաջողութիւն կը լինի։

ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ

Զուիցերիոյ Հանրապետութեան նախագահ Տօքթ. Վէլթի հրաժարումն ընդհանուր զարմանք պատճառեց։ Բայց թող թէ երկաթուղեաց Պետութեան կողմէ գնման առաջարկին ժողովրդեան կողմէ մերժուիլը ցաւ պատճառած էր արժանաւոր նախագահին, ընտանեկան հանգամանքներ եւս յոյժ տխրեցուցած են զինք ժամանակէ մ'ի վեր։ — Իւր եղբայր անցեալ տարի մեռաւ, իւր կին խենթեցած և յիմարանոց դրուած է, իւր դուստր այս օրերս մեռաւ քաղցկեղէ և իւր հարս ինքնասպան եղաւ անցեալ շաբթու։ Այս հարս բաժնուած էր Տքթ. Վէլթիի որդիէն, և մարդու մը հետ փախած էր, որ ապա ինքնասպան եղաւ։ Տքթ. Վէլթի որդին ամուսնալուծում ձեռք բերաւ և իւր անհաւատարիմ կին ինքնասպանութեամբ վերջ տուաւ իւր կեանքին զոր այլ եւս անտանելի կը գտնէր, իւր մեծ հարստութիւն աղքատաց և գեղարուեստից կտակելէն ետեւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երզնկայէն յԱզգ. Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ վիճակին առաջնորդ ընտրուած է Արժ. Տ. Յովհաննէս Ծ. վարդապետ Արշարունի։

Տ. Յովհաննէս վարդապետ, որուն հաղորդուած էր իւր ընտրութիւն, շնորհակալութեան հեռագիր մը ուղղելով Երզնկայի գաւառական ժողովոյն, յայտնած է միանգամայն թէ չպիտի կրնայ ընդունիլ այդ առաջնորդական պաշտօնն՝ անձնական տկարութեան պատճառաւ։

Այս առտու հետեւեալ հեռագիրն ստացանք մեր Պաղտատի թղթակցէն.

ՊԱՂՏԱՏ, 15 դեկտեմբեր

«Վիճակիս առաջնորդական փոխանորդ Տ. Մեսրոպ Հայրը, ծերունազարդ, առաքինի և ազնուատոհմ քահանայն, որ քսաներեք տարիէ հետէ կը հովուէր Պաղտատի հայերը, շրջահայեցութեամբ և խղճի մտօք, իւր մահկանացուն կնքեց երէկ, ընդհանուր ցաւ պատճառելով հասարակութեան։»

Տ. Մեսրոպ քահանայի վախճանումն հեռագրուած է նաեւ ի Պատրիարքարան։

Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Տ. Գաբրիէլ Ծ. վարդապետ Ճէվահիրճեան և Երուսաղէմի Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Տ. Սիմէոն Ս. Արքեպիսկոպոս Սեֆէրեան կիրակի օրը Նորատունկեանց բնակարանը գնացին յօրհնութիւն ի շնորհաւորութիւն Վսեմ. Յակոբ էֆէնտի Նորատունկեանի անուան տօնախմբութեան։

Վաղարշապատից մեզ գրում են. «Օրից օր սպասում ենք Խորէն վարդապետ Ստեփանեանին, որը պիտի գայ այս տեղ Արարատ ամսագրի խմբագրի պաշտօնը ստանձնելու։»

—Անցեալները մեզ հաղորդել էին, որ Ղարաբաղի թեմի ինն գիւղական ծխական դպրոցներից մնացել են միայն երեք հատ դպրոցներ, այն է Հադրութ, Սարուշէն և Վարազաբոյն գիւղերում։ Այժմ մեզ հաղորդում են Շուշուց, որ Վարազաբոյն գիւղի դպրոցն էլ փակուել է, իսկ Խանքենդ աւանի դպրոցը օրերումս բացուեց, կը նշանակէ, որ դարձեալ Ղարաբաղի ամբողջ թեմում մնացել են այժմ ընդամէնը երեք հատ գիւղական հայոց դպրոցներ։

—Մեզ պատմում են, որ Թիֆլիսում մի խումբ հայ օրիորդներ և մի քանի երիտասարդներ միասին կազմակերպել են մի տեսակ ընտանեկան շրջան, որը շաբաթ օրերը հաւաքվում է սրա կամ նրա տանը. այդտեղ օրիորդներն ու երիտասարդները միասին կարդում են հայերէն գրքեր։ Այդ տեսակ ընտանեկան գրական երեկոները անտարակոյս աւելի մեծ օգուտ կը բերեն, քան թէ միասին հաւաքվելով, մի միայն աննպատակ խօսակցութիւններով զբաղվել։

—Այս օրերս լոյս կը տեսնի Թիֆլիսի Հրատարակչական ընկերութեան տպագրութեամբ Պարոնեանի Ազգային Ջոջեր։ Դրանից յետոյ, դեկտեմբեր ամսվայ ընթացքում ընկերութիւնը լոյս կընծայէ միմեանց ետեւից 5—6 գրքեր, որոնք արդէն տպագրութեան են յանձնված։ Բաց ի դրանից, խմբագրական մասնաժողովը ընդունել է էլի ուրիշ գրքեր և պատրաստվում են նորերը։ Ընկերութիւնը գաւառներում գրքեր տարածելը ընդլայնելու նպատակով, վճռել է գաւառական քաղաքներում և մեծ գիւղերում աշխատակից-անդամներ ընտրել և նրանց յանձնել գրքերի տարածելը։ Շուտով Թիֆլիսի մի քանի բանուկ փողոցների վրայ առանձին պահարաններում ի ցոյց կը դրվեն և կը վաճառվեն ընկերութեան հրատարակութիւնները։ (Մշակ)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՀ

ՍԸՐ ՈՒԻԼԵԸՄ ՀՈՒԱՅԹԻ

Ինչպէս կ'երեւի այս աւուր հեռագրերէն, մայրաքաղաքիս անգլիական դեսպան Սըր Ուիլեըմ Հուայթ՝ որ արձակուրդով Պերլին գացած էր իր դուստրը տեսնելու, երէկ, միջօրէէն յետոյ մեռեր է ինֆլուէնցայէն։

Մանրամասնութիւնք հեռագրաց բաժնին մէջ։

Անգլիական դեսպանատունն այսօր կէս դրօշակ պարզած է ի նշան սգոյ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Թագուիմի Վէքայիէն քաղուած)

Կայս. Իրատէ մը արտօնած է պաշտօն յանձնել Հայտար Փաշայի հիւանդանոցին բժիշկներէն գնդապետ Մէհմէտ Շաքիր պէյի, որպէս զի երկու տարիէ ի վեր Հալէպի ու Պաղտատի կողմերը պատահող հնտախտի ծագման ու ճարակման պատճառները քննէ, ճարակումն արգիլէ և ձեռք առնուած առողջապահական միջոցներն աւելի կանոնաւոր վիճակի մը վերածէ։ Մէհմէտ Շաքիր պէյ իւր այս պաշտօնը կատարելու համար Հալէպի ու Պաղտատի կողմերը պտոյտ մը կատարելով մինչեւ Հնդկաստան, որ հնտախտին ծագման կեդրոնն է, պիտի երթայ և իբրեւ ճամբու ծախք չորս հարիւր ոսկի պիտի ստանայ։

—Սուլթանիէ վարժարանին ուսուցիչներէն Թէրզեան Թովմաս էֆէնտիի որդին Լեւոն էֆէնտի նոյն վարժարանի շրջանն աւարտելէ յետոյ, ատամնաբուժութիւն ուսանելու համար Փարիզ գնացած ըլլալով, կայս. Իրատէ մը արտօնած է որ հազար հինգ հարիւր ղրուշի ամսաթոշակ մը վճարուի Լեւոն էֆէնտիի, ինչպէս կը վճարուի ուսումն առնելու համար Եւրոպա ղրկուողներուն։

—Սպարապետի Դրան որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով Սերասթիոյ շուկային մէջ ոստիկան-զինուորաց պահականոց մը պիտի կառուցուի 7400 ղրուշի ծախքով մը, որ պիտի մատակարարուի ելմտացոյցի ընդհանուր շինութեանց ու նորոգութեանց յատուկ գլուխէն։

—Մաքսատան պաշտօնեայք դեկտեմբեր 8էն մինչեւ 14, 10 ձեռք փախցուած ապրանքներ գրաւելով, 7էն կրկին մաքսատուրք առնուած և իրենց տէրերուն վերադարձուած են։

Գրաւեալ ապրանքներէ մին թէեւ բռնուելու պահուն տիրոջը կողմէ ծովը նետուած է, սակայն յետոյ հանուած 31 հատ արծաթ տուփերէն հնգապատիկ մաքսատուրք առնուած և և տիրոջը վերադարձուած են։ Իսկ մնացեալ երկու ձեռք ապրանքներն ալ, որք օտար նաւակատունէ մը առնուելով առանց մաքսատուն բերուելու տարուած պահուն գրաւուած են, ադամանդի և ժամացոյցի ոսկի շղթաներ են. ասոնցմէ եւս եռապատիկ մաքսատուրք առնուելով, տէրերուն վերադարձուած են։ Ասոնցմէ զատ ութ հատ րէվոլվըր և 50 հատ փամփուշտ բռնուելով, գրաւուած են։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Պ. Պօտուի, որ Սէլանիկէն ի Տէտէ Աղաճ երկաթուղւոյ մը շինութեան մենաշնորհ խնդրած էր, Եւրոպայէ երկու ճարտարագէտներ հրաւիրած է այդ գծին նախնական քննութիւնները կատարել տալու համար։ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան գլխաւոր ճարտարագէտներէն Գէորգ էֆէնտի Ասլանեան այդ ճարտարապետաց պիտի ուղեկցի գծին քննութեանց մասնակցելու համար, որովհետեւ Գէորգ էֆէնտի ասկից առաջ յանուն նոյն նախարարութեան այդ գիծը քննած էր։

—Էնկիւրիի երկաթուղւոյն մինչեւ Ինէօնիւ անուն տեղը շինուած մասին բացման հանդէսն յետաձգուած է, որովհետեւ հարկ դատուած է այդ գծին վրայ գտնուած փապուղւոյ մը մէկ քանի մասերն աւելի եւս ամրացնել։

—Պէյրութ-Դամասկոս-Հօրանի երկաթուղւոյ ընկերութեան կանոնագիրն ստորագրուեցաւ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան և ընկերութեան ներկայացուցչաց միջեւ։

Այս երկաթուղւոյն բաժնետոմսերը շրջաբերութեան պիտի հանուին ի Դամասկոս եւս, ուր ստորագրութիւնք պիտի ընդունուին Օսմ. կայս. Պանքային մասնաճիւղին կողմէ։

—Անատօլուի երկաթուղւոյն ընկերութիւնը, գծին մինչեւ Պաղտատ երկարաձգման համար կայս. կառավարութեան առաջարկներ մատուցանելէ յետոյ, որոշած է տեղւոյ վրայ քննութիւններ կատարել տալ։ Առ այսմ, ի մօտոյ Պաղտատ պիտի ղրկէ երկու ճարտարագէտներ որոց պիտի միանան կայս. կառավարութեան կողմէ սպայակոյտի երկու պաշտօնեայք։

Անատօլուի երկաթուղւոյն ընկերութիւնը գործաւորներ ղրկեր է ի Կէյվէ՝ մաքրելու համար գիծն որ ձիւնով ծածկուած է։

Նէպզէի կամուրջին շինութիւնն ապրիլ վերջը պիտի աւարտի։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

Յունաց Պատրիարք Ամեն. Տ. Նէոֆիտոս Ե. ինֆլուէնցայէ կը տառապի։

ՍԱԻՏ ՓԱՇԱ

Արտաքին գործոց նախարար Վսեմ. Սաիտ փաշա, որ մէկ քանի օրէ հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած է։

Պ. ԿԼԱՎԱՆԻ

Պ. Ալֆրէտ Կլավանի բողոքագիր մը մատուցած է ֆրանսական դեսպանատան, որով դրամական հատուցում կը պահանջէ կայս. կառավարութենէն, առարկելով թէ ի Տօպրուճա ստացուածքին թողլով Թուրքիա գաղթող անձանց կողմէ Ռումանիոյ կառավարութեան հետ այդ ստացուածոց դատն իրեն յանձնուած էր և թէ այս մասին պայմանագիր մը կնքուած էր իր և օսմ. կառավարութեան միջեւ։

Սաբահ՝ այս լուրն հաղորդելէ յետոյ՝ Պ. Կլավանիի այս ընթացքն յոյժ տարօրինակ կը գտնէ։

ԱՆՑԱԳԻՐՔ

Ձեռնհաս իշխանութիւնն հրահանգ ուղղած է որոց որ անկ է որ Պուլկարիոյ համար տրուած անցագրերու ֆրանսերէն մասն ևս անպատճառ գրուի։

ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ

Պետական Խորհուրդը, կ'ըսէ Հաքիքաթ, որոշած է կալուածոց վարձու տրուելու յատուկ պայմանագրերէն՝ թէ՛ համեմատական տուրքի ենթակայ ըլլան և թէ որոշեալ տուրքի, ամենէն ալ դրամական տուգանքն առնուլ, ըստ տրամադրութեան որոշեալ տրոց յատուկ կանոնագրոյն։ Այս որոշում ձեռնհաս իշխանութեան կողմէ հաղորդուած է ամեն կողմ։

—Ձեռնհաս իշխանութիւնն որոշած է առանց յետաձգելու՝ ժամանակին Վճռաբեկ ատենին ղրկել այն վճռագրերն, որք տրուած են մահուան դատապարտեալ անձանց նկատմամբ եւ որոց անձնական իրաւանց համար Շէրիի դատարանաց առջեւ դատուիլն որոշուած է, ինչպէս նաեւ երկար ատեն բանտարկուող անձանց վճռագրերը։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սուրիայէն դեկտ. 15 թուականաւ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Դամասկոսի ու շրջակայից մէջ նոյն թուականին հնտախտի ո եւ է դէպք չէ պատահած։

Լիբանանէն եկած հեռագրոյ մը նայելով՝ այդ գաւառին մէջ եւս հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ վիճակի մէջ է։

Պէյրութէն 14 դեկտեմբեր թուականաւ եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Տէյվարէ գիւղին մէջ նոյն թուականին հնտախտէ երկու մարդ բռնուեր ու երկու մահեր պատահեր են։

Զօր գաւառէն եկած 3 դեկտեմբեր թուական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ անցեալ նոյեմբեր 30էն մինչեւ դեկտեմբեր 3, Տիր գաւառակին մէջ երկու մարդ հնտախտէ բռնուելով մին մեռեր է։ Ուրիշ հեռագրոյ մը նայելով դեկտեմբեր 4էն մինչ 6, մէկ մարդ բռնուեր և առաջուան բռնուածներէն 2 մահ պատահեր է. իսկ դեկտեմբեր 7էն մինչ 10 ո և է դէպք չէ պատահեր։

ՇՈՒԷՏԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Շուէտական դեսպան Պ. Սէթէնպօք կիրակի իրիկուն հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Նորվէկեան Էլէֆօ թնդանօթակրին հրամանատար Պ. Կրանի և անոր սպայակոյտին։ Ներկայ էին նաև դեսպանատան բոլոր պաշտօնեայք։ Սեղանէն յետոյ, հրամանատարն և իւր միւս սպայք, ընկերակցութեամբ դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Թիմոնի, Ֆրանսական Թատրոնը գացին և ներկայ գտնուեցան Մի. Էլէֆի ներկայացման։

ՕԴԵՐԵՒՈՒԹԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ

Բերայի կայս. Դիտարանէն հետեւեալն հաղորդուած է.

15 դեկտեմբեր 1891—կէս օր ժամ 7·16

Ծանրաչափը Լիօնի և Ճէնովայի ծոցերուն մէջ վար կիջնէ։ Միջերկրականի մէջ արեւելեան չափաւոր հով մը կը փչէ։ Վենետիկի ծոցին մէջ օդը հանդարտ է և մէկ քանի տեղերու մէջ կանձրեւէ։ Արշիպեղագոսի մէջ հարաւային թեթեւ հով կը փչէ։ Սեւ ծովու հիւսիսային մասին մէջ հիւսիսային թեթեւ հով կը փչէ, իսկ հարաւային մասերուն մէջ անձրեւախառն հարաւային սաստիկ հով։

Գլխաւոր քաղաքաց մէջ բարեխառնութիւնն է.

Կ. Պոլիս 4°, Տրապիզոն 3°, Սէլանիկ 2°, Պէյրութ 8° (անձրեւ), Պաղտատ 9° (անձրեւ և փոթորիկ), Հալէպ 4°, Բարիզ 3° (անձրեւ) և Թրիէսթէ 10° (անձրեւ), իսկ զերոյէն վար է հետեւեալ քաղաքաց մէջ. Սոֆիա 12°, Սուլինա 11°, Վիեննա 1°, Բեդրսպուրկ 1°, Մոսկուա 3°, Արքանկել 1° և Օտեսա 10°։

Մախսուսէի վարչութեան դեր տնօրէն Ճօն փաշա երկու օրէ ի վեր հիւանդ է։

—Լ. Հէյլըրի արտօնատէր Պ. Իսկար Ուիթէքէր նախընթաց օր Լոնտոն ուղեւորեցաւ։

—Ադրիանուպոլսէն կը հաղորդեն թէ, Կիւմիւլճինայի մաքսատան պաշտօնեայ Խօճէր էֆէնտիի եւ Բարասուի ընկերութեան քարտուղար Նիքօլաքի միջեւ զէն ի ձեռին կռիւ ծագելով՝ այս վերջինը մեռեր է։ Իսկ Խօճէր էֆ. ձերբակալուած է։

—Տարտանէլէն կը հաղորդեն թէ Թենետոսի ռէժիի պաշտօնեայն 300 քիլոկրամ ծխախոտ բեռցած առագաստանաւ մը բռներ է. մաքսանենգք փորձեր են դիմադրել. անոնցմէ մին ծանրապէս վիրաւորուեր է, իսկ միւսները խոյս տուեր են։

—Թըրէէ կը պատմէ թէ երէկ առաւօտ գինեմոլ մը Պոլսոյ Թաւշան Թաշը թաղին մէջ սխալմամբ կանանց բաղնիքը մտեր է, այրերու բաղնիք կարծելով. կանայք սկսեր են աղաղակել եւ գինեմոլը ծեծ ուտելով դուրս փախեր է, սակայն ոստիկանք հասնելով ձերբակալեր են զնա։

—Արքունի նաւարանին մէջ շինուած ջրհանկիր շոգենաւին փորձը կատարուեցաւ երէկ ի ներկայութեան նախարար Վսեմ. Հասան փաշայի։ Շոգենաւին մէջ դրուած ջրհանը չորս պատիճներու միջոցաւ ջուր կուտայ եւ կրնայ ծովեզրէն 400 ոտք հեռուն գտնուած հրդեհ մը մարել 320 ոտք պատիճի մը միջոցաւ։ Այս շոգենաւ պիտի կրնայ նաեւ ընկղմեալ նաւերու ջուրը պարպել եւ ջուրի փոխադրութեան ծառայել։ Արագութիւնն է ժամը 12 մղոն։ Նաւարանին մէջ այդ տեսակ ուրիշ շոգենաւ մը եւս շինուելու վրայ է։

—Կայս. Իրատէի մը համաձայն, Ադրիանուպոլսոյ ոստիկան-զինուորաց թիւը նոյն վրայ հարիւր յիսուն ձիաւորք եւս պիտի աւելցուին։

—Քիոսի մէջ զինուորական հիւանդանոց մը պիտի կառուցուի 30,000 ղրուշ ծախքով։

—Քաղաքապետութիւնը հրահանգ ուղղելով ամեն կողմ պահանջած է ցուցակ մը յորում նշանակուած ըլլան գինետանց, ոգելից ըմպելեաց գործարաններու ու մթերանոցներու, գաւաթով գինի ծախող ճաշարաններու տեարց ու վարձակալներու անուններն և այլն։ Այս ցուցակներ պիտի ղրկուին յատուկ յանձնաժողովին։

—Բեդրսպուրկի օսմ. դեսպան Ֆէրիք Հիւսնի փաշայի աղջիկն այս շաբթու պիտի ամուսնանայ սպայակոյտի դեր հազարապետ Կէնճ Ահմէտ Փաշազադէ Շէվգէ պէյի հետ։

—Առջի գիշերը Սամաթիոյ կողմը սրճարանի մը մէջ երկու ընկերք սիրային խնդրոյ մը համար կռուի բռնուելով, մին սրճարանին մէջ գտնուած պարապ կրակարանն իւր հակառակորդին գլխուն իջեցուց, որ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Ոստիկանք վրայ հասնելով վիրաւորողը ձերբակալեցին։ Վիրաւորեալը հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։

—Մայրաքաղաքիս ջուրի ամբարանոցները մաքրելու համար ձեռք առնուած միջոցներէ մին ալ է Պելկրատ գիւղն այլուր փոխադրել։ Այդ գիւղ Պրունէրգ Մանտրա անուն ագարակը պիտի փոխադրուի։

— Հեռագրական վերատեսչութեան հեռագրական թելերու յանձնաժողովին անդամ կարգուած է Մկրտիչ էֆէնտի Աճէմեան, տնօրէն ճարտարագիտական գլուխին նոյն վերատեսչութեան։

ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ԹՈՐՈՍ ԷՖԷՆՏԻ ԵԱԶՃԵԱՆ

Որ տասներկու տարիէ ի վեր փաստաբան Մանեասիզատէ Րեֆիգ պէյի հետ կը պաշտօնավարէր, այս անգամ անկից բաժնուելով՝ Ղալաթիա, Նորատունկեան խանի 11 թիւ գրասենեակը հաստատած է իւր կեդրոնը։ Պատրաստ է ստանձնել և գոհացուցիչ կերպով տեսնել թէ՛ բոլոր դատարանաց և Շէրիի վերաբերեալ և թէ Պատրիարքարանի մէջ տեսնուելիք ամեն տեսակ դատական գործեր, ինչպէս նաեւ գաւառներէն ղրկուելիք վերաքննական և վճռական դատեր։

1—8

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր, դեսպանական երեկոյթ։ Պիտի ներկայացուին Քավալեռիա Ռուսթիգանա օբէրէթն եւ Մեծ Իշխին կատակերգութիւնը։

ՀԵՌԱԳԻՐ ԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 28.—Կ. Պոլսոյ անգլիական դեսպան Սըր Ուիլիըմ Հուայթ այսօր, յետ միջօրէի, մեռաւ։

—Սըր Ուիլիըմ Հուայթ անցեալ հինգշաբթի հոս հասաւ, արդէն հիւանդ։ Դեսպանը Քայզերհոֆ Օթէլն իջաւ, ուր բռնուեցաւ ինֆլուէնցայէ, որ տասնհինգ օրէ ի վեր կը ճարակի աստ։ Տօքթ. Լէյտէն և Տօքթ. Սթրաուս հիւանդին մօտ կոչուելով՝ ինֆլուէնցայէն ազատեցին զնա, բայց դեսպանը, տարիքոտ ըլլալուն, տակաւ առ տակաւ տկարացաւ և մեռաւ յետ միջօրէի՝ առանց հոգեվարքի, յետ ընդունելոյ զսուրբ խորհուրդս եկեղեցւոյ։ Լէտի Հուայթ և դեսպանին դուստր Տիկին Կէյճէր մեռեալին անկողնոյն քով կը գտնուէին։

ՎԻԵՆՆԱ, 28.— Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպան Պ. Նելիտով Փեթերսպուրկէն աստ հասաւ։

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 27.— Նովօյէ լրագիր կ'իմանայ թէ Փեթերսպուրկի և Պերլինի չինական դեսպան Զու-Շինկ-Շէնկ, ձմեռը Փեթերսպուրկ պիտի մնայ աւարտելու համար ռուսաչինական առեւտրական յարաբերութեանց վերաբերեալ քանի մը խնդիրներ։

ՊԵԼԿՐԱՏ, 27.— Անգլիական դեսպանատան քարտուղար Պ. Լիօն ձիէն իյնալով վիրաւորուեցաւ և մեռաւ։

ՄՈՆՍ, 27.—Պրուքսէլ— Փարիզի ճեպընթացն և վաճառաբարձ կառախումբ մը Մոնսի և Քարէնեօնի միջեւ իրարու բախեցան. տասն անձինք վիրաւորուեցան։

ՖՈՒՌՆԻԷԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԹՈՒԼՈՆ, 28 դեկտ.—Քաղաքապետութիւնն ու ժողովուրդը մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն փայլուն հանդէսներու կազմակերպման համար ի պատիւ ռուսական Մէնէն զրահաւորին։ Կը կարծուի որ այս ցոյցերը գերազանցեն ուրիշ ցոյցեր և բազմաթիւ քաղաքական բանախօսութիւններ արտասանուին։

ՍԹՈՔՀՈԼՄ. 28.— Թագաւորին վիճակն յանկարծ ծանրանալով՝ աղէտալի հետեւանքէ մը կը վախցուի։

ՓԱՐԻԶ 28.—Հռոմէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ դատական և կրօնական նախարար Պ. Ֆերարէսի հրաժարումը վերջնապէս որոշուած կը նկատուի։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 17 Դեկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		109 3/8
3 » Բարիզի »		23 05

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. [Միաց. Դ. Սէրի]		20
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	19 38 1/2
Կէս օրին	»	19 38
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ		77 07
» » ժամ 5ին		— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սէրի	44 1/4
»	B. »	25 1/2
»	C. »	19 38 1/2

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4 26
Քրէտի ժէնէրալ	» »	8 10
Պանք տը Գօնս	» »	4 35
Սօս. Շմէն է վալէօր	» »	4 30
Ռէժի	» »	— —
Թրամվէյ	» »	620
Բուլէկի Երկաթուղի	Ֆր.	64 1/4
Բաժնեթուղթ Լավիօսի Գ. Կ.		123

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 06
Անգլիական ոսկի	»	109 38
Մարք [Գերմանական ոսկի]	»	107
Իմբէրիալ	»	90
Քրիմէց	»	51 12
Ռուսական թղթադրամ	»	9 18
Մէճ. արծաթ [տարբ.]	»	108
Մանր արծաթ	»	101 20
Մէթալիք	»	97
Թասֆիյէ	»	21
Տօկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	7

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ԲԱՐԻԶ, 28 Դեկտ., ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 12
» » 4 1/2 %	104 82
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 45
» երկաթուղի	64 12
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	343 12
Պանք Օթօման	548 75
Սօսիէթէ ժէնէրալ	— —
Գրէտի Լիոնէ	801 25
Իտալական Ռանթ 5 %	91 90
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	417 50
Եգիպտական միացեալ	482 50
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	451 25
Օսմանիյէ (Օսմանեան քօնսօլիտէ)	355
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 18

ԼՈՆՏՐԱ, 28.— ժամ 4 վայր. 45 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	95 1/4
Օսմ. » Սէրի Դ.	18 1/4
» » » Ա.	44 1/4
» » » Բ.	25 1/2
» » » Գ.	18 1/4
Փոխառութիւն 1877	— —
Պանք Օթօման	11 7/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէյ)	95 81
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	90 1/4

օսմանիալ (փոխառ. Ռոչիլտ)	102
Ռուսական 1890	94 3/4
Այտընի երկաթուղի	22 7/8
Գասապայի երկաթուղի	15 1/2
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 410
ՎԻԷՆՆԱ, 28.— ժամ — վայր —	
Օսմանեան երկաթուղի	31
» Րէժիի բաժնեթուղթք	158 75
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	118 20
» Փարիզի »	46 70
ՊԵՐԼԻՆ, 28.— ժամ — վայր —	
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 200
» Փարիզի »	81 45
Ռուսլ Թղթադրամ	199 75
Օսմանեան երկաթուղի	60 40
Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 10
Օսմ. Րէժի	— —

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

(Թիֆլիզի լրագիրներէն քաղուած)

Անդրկովկասում հռոմէական և հայ-կաթոլիքական եկեղեցիներ չեն կարող կառուցուել, առանց բարձրագոյն թոյլտուութեան. Այն ինչ, մեր երկրի տեղական իշխանութիւնը տեղեկութիւններ ունի, որ Անդրկովկասում կաթոլիքական եկեղեցիները կառուցւում են, առանց յիշեալ թոյլտուութիւնը խնդրելու. Այդ նկատմամբ Կովկասի բարձր իշխանութիւնը Նօվօյէ Օբօզրէնիէի ասելով, այս օրերս մի շրջաբերականով Գ. Գ. նահանգապետների ուշադրութիւնն է հրաւիրել հսկել, որ կաթոլիքական և ոչ-ռուսադաւան եկեղեցիներ կառուցանելիս սահմանեալ կարգը պահպանուի.

—Պարիզեան ազգանունով մի պարոն Թիֆլիսում մի գործիք է հնարել, որ կոչւում է տերրամետր (հողաչափ). Այդ գործիքով կարելի է չափել ճանապարհներ, սահմաններ, փողոցներ և առհասարակ ինչ տարածութիւն որ ուզում է լինի հարթ հաւասար տեղում. Տերրամետրը թեթեւ է, փոքր և շատ հասարակ կերպով է շինուած. Տարածութիւնը չափելու համար գործիքը պէտք է գլորել եւ նա անցած տարածութիւնը ժամ երկու վերստ ճիշդ որոշում է. Տերրամետրը թէ գնի և թէ յարմարութեան կողմից աւելի լաւ են համարում օդոմետրից (ճանապարհաչափ) և պեդոմետրից (քայլաչափ), որոնցից առաջինը տարածութեան երկարութիւնը որոշում է անիւների արած պտոյտների թուով, իսկ երկրորդը արած քայլերի թուով, մինչդեռ տերրամետրն ուղղակի վերստերի, սաժէնների, ֆուտերի թիւն է ցոյց տալիս. Այս օրերս Թիֆլիսի շրջակայքում փորձեր են կատարել վերոյիշեալ նորագիւտ գործիքով.

—Մեզ հաղորդում են Բաթումից, որ Ռուսսկօ Օպշչեստվօ նաւագնացական ընկերութեան շոգենաւերը սկսեցին արդէն իրենց ձմերային երթեւեկութիւնները. այժմ ճանապարհորդական շոգենաւ դուրս է գնում Բաթումից երեքշաբթի օրերը, ժամը 4-ին երեկոյեան և հինգշաբթի, ժամը 8-ին երեկոյեան դէպի Օդէսա, իսկ երկուշաբթի, ժամը 7-ին, ուղղակի Կ. Պոլիս.

—Բաթումից մեզ գրում են. «Նոբելի մի շոգենաւ, Լէւօ անունով, որը կերոսինի արկղներով բարձած, գնում էր արտասահման, ծովի մէջ տեղ բռնկուել է և այրուել. Ոչ ոք նաւի վրա եղած մարդկանցից չը կարողացաւ փրկուել. այրուել են նոյնպէս կապիտանը, նրա կինն ու երախան և նաւաստիները.»

—Պարսկաստանի Սալմաստ գաւառից ստացած մի մասնաւոր նամակից քաղում ենք հետեւեալը. «Սալմաստում ամենքին յայտնի են Հ. անունով գիւղի բնակիչ երկու եղբայրներ, որոնք իրենց հօրից մեծ հարստութիւն ժառանգած լինելով, աւելի էլ հարստացել են վաշխառութեամբ. Այս օրերս այդ երկու եղբայրները մի եղեռնագործութիւն էլ գործեցին. Նրանք հրաւիրում են իրենց մօտ իրենց ամուսնացած խորթ քրոջ, որը պարսից օրէնքով իրաւունք ունէր մասն ստանալ իր մօր հարստութիւնից, բայց որպէս զի իրանք չը զրկուեն իրանց հարստութեան այդ մասից, երկու եղբայրները փորձում են ռեւօլվէրով սպանել երիտասարդ կնոջ. Սակայն փորձը անցնում է անյաջող. գնտակը թէեւ դեռ հանուած չէ վէրքից, բայց բժիշկի օգնութեամբ վէրք ստացած ջահիլ կինը կենդանի է դեռ և յոյս կայ որ կը լաւանայ.»

—Թիֆլիսում արդէն նախապատրաստական ժողովներ են լինում՝ ռուս սովեալներին օգնելու նպատակով մի առանձին մասնաժողով կազմելու համար.

—Մեզ տեղեկացնում են որ Հարաւային Ռուսաստանի շատ տեղերում բաւական հացահատիկներ կան, բայց ճանապարհների վատութեան պատճառով, մինչեւ այժմ անհնարին է լինում տեղափոխել հացահատիկները դէպի սովատանջ նահանգները.

—Մոսկուայի լրագիրները հաղորդում են, որ ճանապարհների մինիստրը Գիւբբէնէտ հիւանդացել է.

—Մինչեւ այժմ, ինչպէս յայտնի է, գերմանական կոլոնիաներում, բողոքական եկեղեցական դպրոցների վարժապետներին վարձել եւ արձակելը կախուած էր ծխատէր քահանաներից, կամ ծխական խորհուրդներից. Այժմ շրջաբերականով յայտարարուած է այդ դպրոցների վարչութիւններին, որ 1892 թուից սկսած յիշեալ դպրոցների վարժապետներին վարձել եւ արձակելը կախուած կը լինի միմիայն ժողովրդական դպրոցների դիրեկտորներից. Բացի դրանից, ռուսերէն բաւականաչափ չիմացող ուսուցիչները կարձակուեն. Հաղորդելով այդ տեղեկութիւնները, Նօվօյէ Վրէմեա լրագիրը աւելացնում է. «վարժապետների լեզուագիտութեան չափը որոշելու համար կազմուելու է մի առանձին մասնաժողով».

ՏԵՂԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԽՈՒՆՏՈՒՌԱՃԻԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

—Ոտքդ պագնեմ, մայր, մեղքցիր ինծի, հէմ իմին հէմ աղջկանը մեռնելուն սէպէպ պիտի ըլլաս։

—Ծօ՛ տղա՛յ խենթեցա՞ր ի՞նչ եղար, քեզի համար աղջի՞կ կը պակսի գացիր ես կար տէ ատ խունտուռաճիին աղջկա՞նը զարնուեցար. Հէմ տանը տուն ով կարգուողը ո՛վ, սո՛ւս, սո՛ւս հայրդ չիմանայ։

—Հայրս իմանայ չիմանայ ասաս է, ես ան աղջիկը պիտի առնեմ չենէ կերթամ ինքզինքս չըմէնտըֆէրին տակը կը նետեմ...

—Վո՛յ ծունկը թէփէյիս, Լե՛ւոն զաւակս կայնէ՛ համբերէ...

—Համբերելու վախիթ չը մնաց աղջիկը անդին ձեռքէ կելլայ կոր, հասկցա՞ր, ան նոր արիւնը մտնալ չ՛եմ ուզեր ես։

—Ծօ՛ անուշիկ զաւակս քիչ մը խօսմուռուկ էղի՛ր... ամեն պանին չարէն կը գտնուի...

Այս խօսակցութիւնը տեղի կունենար մօր ու որդւոյն միջեւ. որդին, Լեւոն, հազիւ քսանամեայ, վայելուչ դիմօք, գեղակազմ երիտասարդ մըն էր, իսկ մայրը քառասունը անցուցած արծաթէ մազերով համակրելի, զաւակաց ու ամուսնոյն վրայ անհուն գորով ունեցող կին մըն էր, հլու գործիք ամուսնոյն՝ Եկաւեան Բ... Էֆ.ի որ վաղեմի բարձրաստիճան անձ մ՚էր. Լեւոն ի տղայ տիոց շատ անառակ եղած էր, շատ քիչ յաճախած էր ազգ. Թաղային վարժարանները. Հայրը քանի մը օտար դպրոցներ դնելէ ետքը վերջապէս Կալաթա-Սէրայի լիսէն դրած էր զայն. Հոն ինչ տեսակ վարք մը ունենալը ցոյց տալու համար բաւ է ըսել որ տնօրէնութիւնն հարկադրուած էր չորրորդ տարւոյն վերջն արտաքսել զայն դպրոցէն անբարոյական ու անհաճ ընթացքովը ամենուն դժգոհութեան տեղի տուած լինելով. Բ... Էֆէնտի թէեւ գիտակ իր որդւոյն ցոփութեանց, բայց ի՞նչ ընէր, սաստիկ կը սիրէր զայն և կը յուսար որ օրին մէկը պիտի շտկուէր. Անոր գիտցածը բաւ համարելով վաճառականի մը քով դրած էր. Լեւոն հիմակ կաշխատէր Աղնամեան Էֆէնտիի, Կալաթայի վաճառականներէն միոյն քով. կ՚աշխատէր միմիայն ստակի համար, ըստ որում հայրը չարեաց առաջքը տեսնելու միակ միջոցը գտած էր ոչ եւս դրամ տալով որդւոյն, որով անոր յոյսը ամսաթոշակին վրայ էր զոր ստացածին պէս շիտակ Բերա վազելով ցոփութեանց հետ կը փճացնէր.

Եկաւեան ընտանիքը Ենիգաբու հոյակապ տուն մը կը բնակէր. Բ... էֆէնտի պաշտօնական դիրքովը և ունեցած քիչ շատ դրամովը ոչ նուազ նշանաւոր անձնաւորութիւն մըն էր եղած.

Առաւօտ մը Լեւոն շոգեկառք նստած միջոցին իր վակոնը եկած ու մտած էին մանկամարդ աղջիկ մը ու տարիքոտ կին մը որ հաւանաբար մայրը կը թուէր ըլլալ. Ծաղկահասակ աղջկան տարապայման գեղը երիտասարդին ուշը գրաւած էր. Ակնարկը աղջկան վրայ կը սեւեռէր երբեմնակի ու կը նշմարէր որ նէ ալ իր նստած պահուն չէր քաշուեր քիչ մը տարօրինակաբար իրեն նայելու. կարծես տեղ մը տեսած էին զիրար ու ծանօթ էին միմեանց. Այսպէս ակնարկնին քանիցս իրարու հանդիպեցան ու պզտիկ սրտայուզութիւններ ունեցան. Աղջիկը բարեձեւ էր, ամառնային թեթեւ ու պիրկ հագուստներ անոր յոյր մարմինը կաղապարելով աչքի զարնելու չափ յանկուցիչ կընէին զայն. գեղձան մազեր, շագանակի գոյն աչքեր, կարմրուկ այտեր ու վարդագոյն շրթներ... Լեւոնին խելքը... Նայելէ չէր յագենար. Սիրքէճի իջան. Լեւոն մինչեւ Կալաթա իր գրասենեակը անոնց հետեւեցաւ, ամաչելուն էր՝ եթէ ոչ զանոնք այսպէս չը պիտի թողուր. Այն օրը Լեւոն մինչեւ երեկոյ չկրցաւ քշել իրմէ այդ պարիկին պատկերը, աչքը առաջ կը կենար յա՛ր. յեղաշրջում մը կրած էր. սոյն օրը տխուր էր և լռակեաց. աշխատած միջոցին յանկարծ մտացը առաջ կը ներկայանային այն խորաթափանց նայուածքները որով գեղուհին արբշիռ ըրած էր զինքը եւ անոնց վրայ մտածելով կը խռովուէր. Երեկոյին ամսաթոշակը առնելով ըստ սովորականին քիչ մը կանուխէկ դուրս ելաւ խանէն. Ամեն անգամուն քայլերը դէպ ի Թիւնէլի փողոցը կ՚ուղղուէին. այս անգամ չես գիտեր ինչու ուզեց տուն դառնալ և Սիրքէճի կայարանը հասնելով տեսաւ որ կառախումբը պիտի չուէր, խելոյն տոմսակը առնելով վազեց դուրս եւ երկրորդ կարգի վակոնի մը բացաւ, բայց հոն արձանացած մնաց և եթէ տոմսակաւաճառը կառախումբին շարժիլը իմաց տալով զինք ներս մղած չըլլար դեռ եւս ընդ երկար պիտի կենար հոն շշմած ու խելաթափ. Առաւօտուն տեսած մայրն ու աղջիկը նոյն վակոնին մէջն էին. Եւ, կրկին առանձին էին...

Այս անգամ աչքը վեր առնել անգամ իսկ չկրցաւ, այնքա՛ն աղջկան հմայքին ներքեւ ընկճուած էր և եթէ պատահմամբ, այն ալ խիստ ցանցառաբար, իրարու երես նայէին իրենց հայեցուածքին մէջ տեսակ մը գորով ու պաշտում կար. Այս կրկին հանդիպումը երկուքին սրտին ալ խորապէս ազդած էր. Երբ Ենիգաբու հասան, կը պաշտէին զիրար. Մայր ու աղջիկ դէպի Մ... Թաղը կը յառաջանային, Լեւոն կը հետեւէր անոնց, երբ փայտաշէն երկյարկ տան մը առաջ կանգ առնելնին տեսնելով ինքն ալ կեցաւ. աղջիկը մայրը ներս մտնելէ յետոյ հոգեպարար ժպիտ մը և բերկրապատար բարեւ մը տալով Լեւոնին՝ ինքն ալ անհետ եղած էր.

* * *

Սուլթան-Պայազիտի մեծ պողոտային վրայ երկու աշկերտով կօշկակարի պզտիկ խանութ մը ունէր Ռոմանոս աղա. կաշխատէր առտու իրիկուն. ամբողջ ճգունքը կեդրոնացուցած էր երկու բանի վրայ, ընտանիքին բարեկեցութեան ու խանութին յառաջդիմութեան. Առաւօտուն խաչը հանելով դուրս կ՚ելնէր և մէկ մըն ալ երեկոյին շատ ուշ ատեն տուն կը վերադառնար. Բնականաբար հարուստ չէր կրնար ըլլալ, բայց հարուստի մը հանգոյն կը նայէր տունը. Երկու աղջիկ ունէր, Արուսեակ ու Արաքսի, մին քսանը մէկ տարեկան, միւսը անկից քիչ մը վար. Երկուքն ալ գեղին մազերով, խնդումերես, զոյգ մը գեղանի տատրակներ անգլիւտ հրապուրանօք սեթեւեթեալ. Մայրերնին, Անթառամ տուտու, իւր գեղը շատոնց ի վեր կորսնցած՝ հակապատկեր մըն էր աղջկանց քով. բայց տգեղ կիները բարեսիրտ կը լինին, կ՚ըսեն. արտասովոր ազապատանօք կը սիրէր աղջիկները և զանոնք գուրգուրանօք չփացուցած էր.

Արուսեակին՝ երկուքէն մեծին էր սիրահարուած ահա՛ Լեւոն և փոխադարձաբար ալ սիրուած էր. Օրեր անցած էին յորս տեղի ունեցած տեսակցութիւնք, նախ Անթառամ տուտուէն գաղտնի, ի վերջոյ անոր գիտակցութեամբը, իրենց տարփանաց հրահրում տուած էին. Լեւոն հրաժարած էր Բերայէն, խենէշ կեանքին ու զեխութեանց վերջ տուած՝ իր ժամուց մեծ մասը Արուսեակին քով կ՚անցըներ, մայրը, Անթառամ տուտու, ինչպէս ըսինք, շատ բարեսիրտ էր, Լեւոնին եկած ժամանակը գործերը կարծես կը շատնային ու խոհանոցէն դուրս չէր ելլեր և կը թողուր որ երկուքին տարփալից ժամերով առանձին մնային սենեկին մէջ. Արաքսի ալ ձեռագործը առնելով ուրիշ սենեակ մը կ՚առանձնանար, ան ալ իր երազոց աշխարհին մէջ մոլորեալ.

Երիտասարդին ծնողքը անգիտակ էին Լեւոնի նոր կենցաղին և հայրը մանաւանդ տղուն օրին մէկը շտկուելուն համոզմանը անդրադառնալով, կը հաւնէր անոր պարկեշտ կեանքին և մտադիր էր հարուստ ընտանիքէ աղջիկ մը փնտռել տալ.

Իրաց այս վիճակին մէջ տարի մը բոլորած էր, տարի մը որուն ինչպէս սահելն իմացած չէր Լեւոն, այն կեանքը զոր հիմակ կը վարէր ա՛յնքան անոյշ հրապոյրներ կը բովանդակէր. Սակայն աղջի՛կը իրեն պէս չէր, անիկա օրէ օր կը նիհարնար և կը տժգունէր, սրտաբուխ հառաչանքներ կ՚ելլէին ամեն վայրկեան իր բերնէն... երբեմն ալ հազ... Նէ վարժուած չէր այս սպառիչ կեանքին, Լեւոնին հետ անցուցած ամեն մէկ վայրկեանը անոր սրտին մէկ մէկ վէրք կուտար... վերջապէս եկաւ օր մը ուր անկողին մտնելու չափ տկարացաւ. Անթառամ տուտու զաւակին օրէ օր վատթարանալը տեսնելով՝ Լեւոնը մէկ կողմ առնելով սա պէս խօսած էր.

—Ինծի նայէ, զաւակս, ասոր սոնը չի կայ. աղջիկս օրէ օր կէշի կը տառնայ կոր, ինչ պատրընես նէ սատ մը առաջ ընելու է, իմացայ քի քեզի պսխասինին տալ կուզեն կոր եղեր, իրա՞ւ է.

—Մարս անցած օր անանկ ըսաւ...

—Սո՛ւս, սո՛ւս եղիր տղա՛ս կելլամ կոր... Սուրբ Աստուածածի՛ն տուն հասիր.

—Անթառամ տուտու, դուն խասէվէթ մ՚ըներ, ես Արուսեակէն վազ չեմ անցնիր.

—Արթըլը չկլեմ, իւխ-է աղջկանս հալը օրթան է. ծանըմ, ճիյէրիմ, ան փիտանի պէս աղջիկը... ա՛խ... Փարթին ես ես ի՛նչ խըտար փոխուած է.

Ասոր վրայ ահա Լեւոն մօրը վրայ վազած էր.

Սրբուհի հանըմ այժմ երկու սրի մէջ տեղ մնացած էր. գիտէր որ այս լուրը պիտի վշտացնէր իր ամուսինն, ըստ որում սա կը փափաքէր Լեւոնին հարուստ ու ազնուական ընտանիքէ մը աղջիկ առնել և մտաբերելով այն զայրոյթը զոր պիտի ունենար, նախ, կորոշէր բան մը չը յայտնել անոր—թէեւ ինքն ալ չէր ցանկար որ տղան անընչեղ աղջկան մը հետ կարգուի—բայց միւս կողմանէ Լեւոնի կղկղագին աղերսն ու աղաղանական խօսքերը ահաբեկած էին զինքը. Մայրական բնազդումով մը կռահելով ի նա խորարմատ սիրոյ մը գոյութիւնը կը մտածէր թէ ո՞ր կողմին հակէր. Առանձին էր սենեկին մէջ, ոտքի ելաւ դարակ մը բացաւ և անոր լուսանկար մը հանեց—Արուսեակին լուսանկարն էր զոր Լեւոն մօրը բերած էր—ընդ երկար վրան նայեցաւ. «Ի՜նչ աղւոր աղջիկ է եղեր, ըսաւ հիացմամբ, ի՛նչ աչքեր, ի՛նչ մազեր, թապախի պէս սուրաթ մը, պօյ պօս, կո՛զ. կիտես քի կը խնտայ կոր երեսիս.» Ու որոշեց նոյն երեկոյ էրկանը խօսք բանալ. եթէ նա համոզուէր ինք արդէն շատոնց համոզուած էր.

Երբ ամուսինը եկաւ երեկոյին, կինը նշմարեց որ դիմացը վրայ սովորականէն դուրս ուրախութեան արտայայտութիւն մը կար, զոր պատեհ առիթ համարելով.

—Կխտե՞ս, ըսաւ, տղադ կը կարգուի կոր.

—Իրա՛ւ, ա՞ն ալ իմացեր է, ուրկից ալ կիմանայ, ի՛նչ արթուն տղայ է սա Լեւոնը.

Սրբուհի հանըմ բան մը չէր հասկնար, ապշութեամբ ամուսնոյն երեսը կը դիտէր.

—Գիտե՞ս, աւելցուց, այսօր նամակ մը առի Աղնամեանէն.

—Լեւոնին վարպետէ՞ն.

—Հա՛, շիտակ ելայ գացի, ի՞նչ ըսէնէ կը հաւնիս, Լեւոնին այս սոն օրերս ունեցած խելօքութիւնէն ու վարքէն շատ գոհ է եղեր, աղջիկը իրեն տալ կուզէ կոր.

Սրբուհի հանըմին գլուխէն կարծես տաք տաք ջուր թափեցին, խօսիլ ուզեց բայց չկրցաւ.

—Ձեռ խնտար կոր, հինգ հարիւր ոսկի դաղսոմա, աղէկ ալ ճէհէզ...

—Ինտո՞ր խնտամ, խնտալու սի՞րտ ունիմ, Լեւոն պաշխա աղջիկ մը կը սիրէ կոր, հէմ ինտո՞ր, խենթի պէս, վազ անցնելու միւմքին չէ կըսէ կոր.

—Որո՞ւն աղջիկն է.

—Խունտուռաճի Ռոմանոս աղային, ըռինտիք պօյը պօսը աղջիկ մըն է.

—Քա՛ սա իմին խունտուռաներս կը շինէ նէ ա՞ն է, Սուլթան Պայազիտ պզտիկ խանութ մը ունի.

—Ան ըլլալու է.

—Իրա՞ւ կ՚ըսես կոր Սրբուհիցա, Լեւոն ատո՞ր աղջիկը առնել կուզէ կոր, սա չափլըղը նայէ ինքզինք գլխուն մարդ է եղեր տէ կարգուելու ելեր է. Ես հիմայ անոր կը հասկցնեմ, ո՞ւր է նէ կանչէ տուր. Է՛հ, դուն հաւանութի՞ւն կուտաս կոր.

—Ե՞ս, Աստուած չընէ, եկաւ ինծի խեղճ ըրաւ, ինքզինքս չըմէնտըֆէրին տակը պիտի նետեմ ըսաւ տէ վախցայ... Լեւոնին թապիյէթը կիտե՞ս ես...

—Դուն հոգ մի ըներ ես հիմայ անոր կը սորվեցնեմ.

Սպասաւոր մը Ռոմանոս աղային տունը երթալով Լեւոնը կանչեց.

Լեւոն տուն գալով և հօրը լուրջ դէմքը տեսնելով գուշակեց պատահածը. Թող տուաւ որ հայրը խօսի. Սա նախ անուշ անուշ խօսեցաւ, պարզեց այն վիճակը յորում կ՚ենթարկուին անյարմար ամուսնութիւններ ընող միամիտ երիտասարդք, թուեց հարուստ և ծնողաց կամօք եղած ամուսնութեանց առաւելութիւնները. Լեւոն չէր համոզուեր. զայրացաւ հայրը ու սպառնաց.

—Հայր իմ, կը պատասխանէր Լեւոն, տարի ու կէս է որ կը սիրեմ ես այս աղջիկը, անոր տունը կը մտնամ կ՚ելլամ կոր. հիմայ զէնկին աղջիկ մը պիտի առնեմ տէյի ձգե՞մ անիկա... Աստուած խայի՞ր է ասոր.

—Ես պատիւս պահող մարդ մըն եմ, վարպետիդ խօսք տուած եմ... հարդ եմ, իմ խօսքս պիտի ըլլայ... չէ՛. էյէր կենէ քու կամքդ կատարել կ՚ուզես նէ՝ գնա՛, հոս գործ չունիս, մէյ մըն ալ քեզի զաւակ տէյի բերանս չեմ առներ...

—Հա՛յր, հա՛յր, ի՞նչ կ՚ըսես կոր, չե՞ս մեղքնար ինծի.

—Քեզի մեղքընա՛մ թող տամ որ երթաս ինքիրդ խուդ կարգուի՞ս, խունտուռաներս շինող, տասը փարա էվել առնելու համար թէճէններ ընող մարդուն պայաղը աղջիկը առնես տէ ասոր անվնման զէնկին, եւրոպականացեալ, երկու երեք լեզու գիտցող էյմաս բարչասին թօզուս հա՞, ասա՞նկ կուզես.

—Կը սիրէ՛, կը սիրէ ինծի, ան հերիք է ինծի...

—Կը սիրէ՜ մի, ծօ դուն կը հաւտա՞ս անանկներուն սիրուն, անոնց սէրը երկու օր է մինչեւ որ գլուխդ ելլեն, սօնրա նայէ կ՚ինչ օյիններ կը խաղան գլխուդ... մէյ մը սա՛մտա՛ քի Աղնամեանի պէս մարդ մը աղջիկը քեզի տալ կուզէ կոր, այսօր աղջկանը վա՛ղն ալ անոր մեծ վաճառատանը տէր կըլլա՛ս... ի՞նչ անխելքութիւն, Աստուած իմ...

—Երբեանմի՞չ մ՚ըլլար հայր անօգուտ է ինչ ալ ըսես... եմ...

—Վա՛յ, անօգուտ է հա՞. բէք աղէկ, գնա՛, որին աղջիկը կուզես նէ ա՛ռ, անոթի մնալդ իմանամ նէ տաս փարայ մի յուսար ինէ— գնա՛, զաւակ մը ունէի մեռաւ պիտի ըսեմ. գնա՛...

—Ա՜խ, հայր սոնը սոնը ամեն բան ըսելու մէճպուր կընես կոր ինծի...

—Ինչ՞ե վերջին խօսքս ես ըսի, արիւն ձեր ի գլուխ ձեր. Սեւ խապարդ առնեմ նէ նորէն փիթօրս չը պիտի ընեմ...

—Եկէր ես չառնեմ նէ, օրէնքը պիտի առնել տայ ինծի այդ աղջիկը, հասկցա՞ր հիմայ...

Հոս էր որ Բ... էֆէնտի կանգ առաւ, աչուըները խոշոր մը բացած, երեսին գոյնը նետած.

—Ի՞նչ կըսես կոր Լեւոն, ըսաւ դողդոջ ձայնով, իրա՞ւ է որ...

—Այո՛, այդ աղջիկը անբաժանելի կերպիւ իմս եղած է...

Սարսափի երկու ազդակներ իրարու միացան. Մայրը դուրսը նուաղած էր, հայրը ներսը. Ծանր էր հարուածը ու անակնկալելի.

* * *

Տասն հինգ օրեր անցած էին, երեկոյ մը երբ Բ... էֆ. տակաւին տուն չէր եկած, դուռը զարնուեցաւ. Սպասուհին եկաւ իմացուց տան քահանային գալուստը. Սրբուհի հանըմ սարսռաց, գուշակեց այս այցելութեան շարժառիթը.

—Բան մը իմացայ, իրա՞ւ է, ըսաւ Տէր Ս... ծերունի քահանան ներս մտնելով ու խօսակցութեան սկսելով, աս Լեւոնիկը դո՞ւրս ըրեր էք.

—Եկեղեցիէ հայրը մարը ուրացող տղան ի՞նչ կըլլայ, կը վայլէ՞ր ըրածը. Հազար նեղութիւններով զաւակդ հասցուր մեծցուր քի էյին Ջըղիկին համար էկա ասանկ ծուներ բերէ գլուխնուս.

—Օրհնած, աս աշխարհս փորձանաց աշխարհ է, համբերելու ենք, իրաւ, Լեւոնին ըրածը անվայել բան էր ամա բան մը քի եղած է արդէն անոր վրայ խօսելը էվել է.

—Ասիկա մեզի տէրտ չէ՞, տէր հայր, տուն կիտես քի ինտոր, ի՛նչ հազար նազերով մեծցած է Լեւոնը, օր մը անոր խօսքը երկուք չենք ըրած, ամեն կամքը տեղը տարած ենք... ինչո՞ւ ըրաւ այս խայտառակութիւնը մեզի...

—Աղջիկս, մի լա՛ր, ան ալ քու զաւակդ է հենէ, օտարին չէ եղած, [illegible] ալ զատած չ՚էք... [illegible] վաղը մէկալն օր բան մը ըլլայ նէ նորէն ձեր սրտին կը ցաւի. Հէմ տանձա ա՞ս ի՞նչ է քի ինչեր կան ինչեր կան, օրհնա՛ծ, հիմակ սասանկ ամուսնութիւններ շատ կըլլան կոր, ամեն թաղ կայ... մեղք է տղան արիւնէ արցունք կուլայ կոր... եկէք վազ անցէք տէ գայ ձեռքերնիդ համբուրէ և մնայ երթայ...

—Ի՞նչ կըսես կոր, տէ՛ր հայր, էֆէնտին չիմանայ ըսածներդ ետնէ ես չէկա՞յ խըլըսէն կը մեռնի.

—Եկող շաբթու պիտի պսակուի, ըսել է դուք իմին չունիք.

—Ձենք ունենար ա՛, մենէ հեռու ինչ կուզէնէ թող ընէ, խելքէ մաքէ անցունելիք բան չէր այս ըրածը, հօ՛չ օր մը բուշման պիտի ըլլայ ամա չի փայտէ քի գործը գործէն անցած պիտի ըլլայ.

Ծերունազարդ քահանան տեսնելով որ այլ եւս բան մը օգտակար չպիտի լինէր իր հոն կենալը, քանի մը մխիթարական խօսքեր ուղղելով հեռացաւ. Ցետագայ շաբթուն Ռոմանոս աղայի տանը մէջ տեղի կունենար Լեւոնի ամուսնութիւնն Արուսեակին հետ.

* * *

Երկու տարի եւս բոլորած էին. այս երկու տարուան մէջ Լեւոն ծնողացը տունը ոտք չէր դրած. Աղնամեանի քովէն շատոնց ի վեր ելած՝ Ս... վաճառատան մէջ երեք չորս ամիս աշխատած, բայց ամսաթոշակին անբաւականութեան պատճառաւ անկէ ալ հրաժարած, բաւական ատենէ ի վեր պարապ ըլլալով գործ կը փնտռէր. Ռոմանոս աղան անտրտունջ մինչեւ ցարդ նայած էր զանոնք, բայց ինքն ալ սնանկանալու վրայ էր. արտասովոր ծախքեր այլն. իր նիւթական ուժը տկարացուցած էին. Լեւոն գիտէր այս ամենը, բայց ի՞նչ ընէր, ձեռքէն ի՞նչ կուգար, հիմակ ինչ գործ որ ալ լինէր, որքան ալ քիչ փոխարինութեամբ, սրամագիր էր ընդունելու, այլ չէր գտներ, և վիճակին հետզհետէ կը վատանար.

Օր մը Ռոմանոս աղա Լեւոնը գինետուն մը տանելով՝ սապէս խօսեցաւ.

—Տղա՛ս լմնցաւ, ալ ձեզի նայելու կարողութիւն չմնաց. երկու օր տաղա ասանկ երթայ նէ խանութս պիտի գոցեմ, աշկերտներս շատոնց է որ ձգած գացած են... խանութիս մէջ մալ չը մնաց, էլթէ քեզի հասկցուցի վիճակս, գլխուդ չարէն տեսի՛ր.

—Ի՞նչ ընեմ, բան մը ըսէ տէ ընեմ...

—Հայր ունիս, չերթա՞ս.

—Հօրս տունը երթա՛մ, հիմա անանկ եղաւ, երբ չենէ սոխ հաց կուտենք, մէկտեղ կ՚ուտենք կ՚ըսէիր.

—Ի՞նչ կիտնայի քի տուն կործէք պիտի ըլլաս եղեր.

—Հայրս հիչ կուզէ՞ հիմա. ելլամ երթամ նէ կը վռնտէ...

—Ինչո՞ւ կիտես վռնտելը, տուն կնիկդ, տղադ առ գնա՛, նայէ կրնա՞յ վռնտել...

—Ռոմանոս աղա համբերէ, քանի մը օր տաղա համբերէ, Աստուած ողորմած է, հէյլէթ բան մը կ՚ըլլայ.

—Ասանկ երթայ նէ պան մըն ալ ըլլալիք չունի... ես երկու օր չէ քի երկու սաաթ չեմ կրնար համբերել... գնա հօրդ անիկայ շատ մարդ կը ճանչնայ, կրնայ տեղ մը դնել քեզի.

Այս ըսելով Ռոմանոս աղա դուրս ելաւ գինետունէն թողլով Լեւոնը խոկմանց ու մտահոգութեանց ովկէանոսին մէջ.

Կը մտածէր երիտասարդն, իր դառն կենաց վրայ կը մտածէր յուսահատութեամբ. Ի՞նչ պիտի ըներ հիմակ, աներն ալ չէր ուզեր այլ եւս իր տունը, փողո՞ցը պիտի պառկէր... կ՚զգար իր անխոհեմ ու յախուռն ընթացքի հետեւանքն ու դառնապէս կը զղջար. «Հօրս երթա՞մ, կըսէր մտովին, հալա վռնտէ նէ, մեզի չընդունի նէ... հէյ ի՞նչ երեսով պիտի երթամ...»

Ցանկարծ խորհուրդ մը ծնաւ մտքին մէջ, գլուխը ժոժուեց. Ժպիտ մը պրկեց շրթունքը, ոտքի ելաւ ու տուն գնաց շիտակ.

Եկաւեան ընտանիքը Ենիգաբուէն... գիւղը փոխադրուած էին. Կիրակի ցերեկ մըն էր, ամառնային տաք օրերէն մին, կէսօրին մէկ երկու ժամ կար. Բ... և իր կինը պարտէզը հովանոց ծառերէն միոյն ներքեւ նստած կը խօսակցէին. Խօսակցութեան նիւթը ինչպէս յաճախ նոյնպէս եւ այդ օրը Լեւոնի վրայ էր. «Մոլորեա՛լ զաւակ» կըսէր հայրը. Սրբուհի հանըմ միակ փափաք մը ունէր բայց չէր ուզեր զայն իմացնել ամուսնոյն. տեսնել մէյ մը զաւակը ու թոռը եւ երբ ամուսինը խստութեամբ կը դատէր տղան. «Էհ մ՚ըսեր էվլատ տըր՚ ճան տըր, կ՚ըսէր, վաղը մէկալ օր բան մը ըլլայ նէ մեզի կըլլայ, Աստուած տայ աղէկ ըլլայ տէ մեզի չուզէ».

Ցանկարծ դուռը զարնուեցաւ, Սրբուհի հանըմ կարծես սրտայուզութիւն մը զգաց, ոտքի ելաւ, ներս երթալու վրայ էր երբ սպասուհին վազելով կուգար.

—Լեւոնն է, կնիկով ու զաւակով եկաւ.

Այր և կին՝ յապուշ կրթեալ՝ իրարու երես կը նայէին.

Վայրագաւթէն Լեւոն գիրկը նոնօշիկ թօմպուլիկ մանուկ մը բռնած և թեւը կնոջ տուած դէպի պարտէզ կը յառաջանար.

Մանկիկը մօրը գիրկը տալով հօրը վիզը նետուեցաւ «մեղա՜, մեղա՜յ» գոչելով. Հայրը որ յանկարծակիի եկած էր, կուզէր իր ներքին ուրախութիւնը սքօղել և խոժոռ տրտմայայտութիւն մը ստանալ. այլ չկրցաւ. հայրական զգացումները արթնցած էին... գիրկընդխառնութիւնք ողջագուրանք միմեանց յաջորդեցին.

—Հա՛յր, հա՛յր, հիմակ գիտցայ որ մարդ հօրմէն մօրմէն պաշխայ մեղքցող չունի եղեր այս աշխարհիս մէջ, շատ քաշեցի... ըրած անխոհեմութեանցս հետեւանքը կրեցի...

Բ... և կինը ձեռքերնին բացած կը գրկէին փոփոխակի իրենց երկու տարիէ ի վեր չը տեսած զաւակնին. Թոռներնին ալ, որ հազիւ մէկ տարեկան կար, կարծես կը ճանչնար զիրենք, անա՛կ ձեռքերը բանալով անոնց կերթար որ համբուրելէ, սիրելէ չէին յագենար.

Նոյն պահուն ճաշի զանգակը զարնուեցաւ.

Բ... թեւը հարսին տալով և Լեւոն ալ մօրը թեւը մտնելով ճաշի սրահը գացին և երկու հոգւոյ տեղ չորս հոգի ճաշ ըրին. Սրբուհի հանըմի ուրախութիւնը աննկարագրելի էր.

—Մեղա՜, ի՞նչ ընեմ, կըսէր ի վերջոյ, զաւակս էր, եկաւ նէ վռնտէի՞նք.

Թ. ՇԱՀԻՆԵԱՆ

Մագրիգիւղ

ՏԵՂԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Մեր ընթերցողաց մասնաւոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Դ. էջի մէջ հրատարակեալ Վարդան Արսլանեան և Եղբ. Հիւսարանին ծանուցման վրայ.

Ջերմապէս կը համակրինք արուեստագործութեան այդ ճիւղին ներմուծման ի Թուրքիա և ժողովրդեան իսկական շահերուն յոյժ նպաստաւոր կը տեսնենք զայն երբ ամեն ոք իր կարգին քաջալերէ թէ գործն և թէ՛ գործօղը.

Ի դիւրութիւն իւր յաճախորդաց Վ. Արսլանեան և եղբարք իւրեանց ապրանքները կը վաճառեն նաեւ Պահճէ Գաբու մաքսատան կարգ թիւ 44 Թօզաֆիէլի վաճառատան մէջ.

ՆԵՒԻՆԵՕ ՇՈԳԵՆԱՒԸ

Իտալական դրօշակ կրող Նեւինեօ անուն շոգենաւը, որ 1200 տակառաչափ տարողութիւն և ժամը 12 մղոն արագութիւն ունի, դեկտեմբեր 17 ի երեքշաբթի իրիկուն ժամը 10 ին մայրաքաղաքէս պիտի մեկնի ուղղակի Եաֆա, ուրկէց պիտի երթայ նաեւ Պէյրութ ու Սուրիական Տրիպոլիս.

Ուղեւորք ու ապրանք ունեցողները կրնան դիմել ի Պոլիս ծխախոտի մաքսատան մօտ Թուլումպա փողոց թիւ 2 Մահմուտ և Ապտուլլահ էֆէնտիներու վաճառատունը. 6—6

ԼԱՒ ԳԻՆԻ

Տարտանելի լաւ տեսակ գինիներ խիստ աժան գնով կը ծախուին ի Պոլիս Պահճէ Գաբու Թաշ խան թիւ 8. Դիմողք խիստ գոհ պիտի մնան. 1—5

ԻԼԱՆ

ՊՈՍԹԱ ՎԷ ԹԷԼԷԿՐԱՖ ՆԷԶԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

Պէյրութ վիլայէթի թէլէկրաֆ խութութը թամիրաթը իչուն միւնագասայէ վազ օլունաճաղը մուգատտէմա իլան գըլընան գէսմանէ տիրէքլէրտէն 8 մէթրօ թուլինտէ օլան 500 ատէտի 54 վէ 7 մէթրօ թուլինտէ օլան 500 ատէտի տախի 49 վէ 6½ մէթրօ թուլինտէ օլան 500 ատէտի տախի 44 ղրուշ պէտէլի իլէ Պէյրութ իսքէլէսինտէ դատար հէր նէվը մէսարիֆ միւթէահհիտէ րաճի վէ րէսմը կէօմրիւկի նէզարէթէ այիտ օլմագ շարթը իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլտուղընտան վէ շէհրի հալը Րումինին 18ճի կիւնի իհալէի էվվէլիյէ վէ իրթէսի կիւնի տախի %5 թէնզիլաթը պիլգապուլ սաաթ օնտա իհալէի գաթիյէսինին իճրասը մուգարրէր պուլունտուղընտան օլ վէճհ իլէ մէզքիւր էմթէայի տիրէքլի իթաէ թալիպ օլանլարըն %10 նիսպէթինտէ տէբօզիթօ ագճէլէրինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէլէրինի միւսթէսհիպէն ճումա վէ բազարտէն մաատէ պէհէր կիւն բոսթա վէ թէլէկրաֆ նէզարէթէ ալիէսի մէճլիսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր.

14 քեանունի էվվէլ 1307.

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

ԻԼԱՆ

Սէմէր արգա գաշը ադաճը ատէտ 7000, պէհէրի 5 ղրշ. սըրգ գանավաչօ արշունը ճէտիտ 25,000, պէհէր արշունը ճէտիտ 2 ղրշ. 5 բարա. 1 նումէրօլը քէչիր մաթէնթուլ ատէտ 25 000, պէհէր ղըրուսը 14 ղրշ. նումէրօսըզ քէչիր մաթէնթուլ ատէտ 1 500,000, պէհէր ղըրուսը 13 ղրշ. 20 բարա. թօր ալամէթլի քէչիր մաթէնթուլ ատէտ 380,000, պէհէր ղըրուսը 11 ղրշ. սարը վէ պէմպէ քէչիր տիւզ մաթէնթուլ ատէտ 250,000, պէհէր ղըրուսը 12 ղրշ. այ խըլալըլը սաղիր մաթէնթուլ ատէտ 100,000, պէհէր ղըրուսը 5 ղրշ. թէնէքէ բուլ ատէտ 100,000, պէհէր պին ատէտի 10 ղրշ. սաղիր գօպչա չիֆթ 200,000, պէհէր պին չիֆթի 2½ ղրշ. մատէն թօգա ատէտ 25,000, պէհէր ատէտի 1½ բարա, ատի այըլըղլը քէչիր տիւզ ատէտ 40,000, պէհէր ղըրուսը 8 ղրշ. 30 բարա. պէմպէ եուվարլագ գապարա ատէտ 15 000, պէհէր ղըրուսը 13 ղրշ.

Նիզամիյէ էլպիսէ վէ սարաճխանէ անպարլարը իչուն միւպայաա օլունմագ իգտիզա էտէն մէզքիւր էշիա գոնուլան պաատէ մուրագգամ էմթէալար 12 գալէմ գանավաչօ վէ սայիր փիյաթը մուրագգամ դափթէրլէր իլէ թալիպլէրի էօհտէլէրինտէ օլուպ քեանունի էվվէլին 19ընճը կիւնինէ տատար պէհէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիէսի վէրիլէճէկինտէն իթաասընա վէ 21ինճի կիւնի 100տէ 5 թէնզիլինէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի էլվազիմաթ թայինէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր. Նօ. 9 3—3

ՀՐԴԵՀԻ ու ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,439 944
ՀԱՍՈՅԹ 1890 ՏԱՐՒՈՅ 2,488,197

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,975,500
ՀԱՍՈՅԹ 1890 ՏԱՐՒՈՅ 1,048,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած [illegible] մեծ տարածութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաեւ եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի հնուցին համար մինչեւ ցարդ տուժած փասին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 bis սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԼԱՎԸՆԻՌ ՏԸ ՖԱՄԻՅԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ
ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
61, ՐԷՓՈՒՊԼԻՔ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ (ՖՐԱՆՍԱ)
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՔ
100,000 000 Ֆրանք

ԼԱՎԸՆԻՌ ՏԸ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մը ունեցած է, իւր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերակազմել դրամագլուխն:

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմադիմի են, ինչպէս շարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, Երաշխաւորութիւնք և Գլխավճարք՝ փոխառութեանց և ճարտարարուեստից և վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, մանկանց համար օժիտք, հանգստեան անուակ ծերութեան համար, ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն: Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1884 Յունուար 1էն:

Տեղեկութեանց եւ բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Բարսեղ էֆէնտի Թէլլալեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Շէյխ Իսլամ խան, Թիւ 11, Պահճէ Գաբու, Պոլիս: 36

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթէօր Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այսինքն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղէնաց, է դառնահամ և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ստոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ գիտութեամբն: Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անվերլուծելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց առանուններն տրուած է . ջերմն և տարուէ, Թագուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր:

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուսեալ մահհոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ:

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգուտն ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգից համեմատ գործածուի: Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ: 22

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Նիւքասըլ. Անվէրս, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնաժ	Անուանք	Թօնաժ	Անուանք	Թօնաժ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանտէր	1700
Ափօլլօ	3500	Կիդանօ	2200	Բլաւիօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօսդօ	[illegible]000	Կրօտօնօ	2200	Քուիդօ	2800
Պասսանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պօրոտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիպսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գադօ	2000	Քօլբինօ	4200	Սաֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօվնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	[illegible]500	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիդօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրբիտօ	900
Տուրօ	4800	Մարդէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրաքօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էայնամօ	2600	Մուրինօ	3100	Վէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նիլօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆայնընս	200
Ֆրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Զըմպօ	200
Ֆալքօն	800	Օփօրդօ	4500	Զէրօ	140
Ֆիտօ	700	Օտտօ	2000	Մօսքիթօ	120
Իճիբշըն Մոնարք					8000
Բըրժիըն Մոնարք					8000
Լըտիըն Մոնարք					8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՑՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 7

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱԶԸՃԵԱՆ ԵՒ Յ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԸՆԿ.
Պահճէ-Գաբու, Ճէլալ պէյ խանի դրան կից, Թիւ 10

Զմեռուան առթիւ սոյն հանրածանօթ վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին Չինէ և Ճավայէ ուղղակի հասած նոր բերք՝ զանազան տեսակ գերընտիր եւ ազնիւ ու անուշաբոյր ամէն ճաշակի յարմար,— Կաղանդի նուէրներու համար թէյով լեցուն Ճարոնական, Չինական եւ Հնդկական այլ և այլ մեծութեամբք եւ ձեւերով գեղեցիկ եւ նկարազարդ տուփեր,— Ցաճախորդաց գոհացում տալու համար բնաւ ջանք չը խնայուիր,— Յանձնարարութիւնք կը կատարուին փութով և ճշդութեամբ,— Գիները որոշ եւ խիստ չափաւոր,— Զի՛ք սակարկութիւն:

ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ

ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԷՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՀԱՄԱՅՆ ԵՒՐՈՊ. ԹՈՒՐՔԻՈՅ, ԱՍԻԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

ՖՐԱԹԵԼԼԻ ԿՈԼՏԷՆՊԵՐԿ

Առեւտրական Անուան Ներքեւ

Այս վաճառատուն կը յանձնարարուի հասարակութեան և ամէն մրցման կրնայ դիմադրել իր կերպասներուն ընտիր յատկութեամբը, պատրաստութեան տոկունութեամբը, ինչպէս նաեւ հանդերձին գեղեցիկ կտրուածքովը:

ԳԼԽԱՒՈՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑՔ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ
Թիւնէլի քով Թիւ 2, եւ Քարաքէօյի Կամուրջին գլուխը Թիւ 28
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ

Հալէպ	Փիլիպէ	Քիոս	Տրիպոլիս (Սուրիական)
Քավալլա	Բոր-Սայիտ	Թարսուս	Եաֆա
Ռուսճուք	Սելանիկ	Ատանա	Աքեա
Զմիւռնիա	Սամսոն	Պէյրութ	Աղեքսանդրիա
Վառնա	Մերսին	Դամասկոս	Գահիրէ եւն. եւն.
Պուրկաս			

ՄԻՍԻՍ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻ

ԱՇԽԱՐՀԱԾԱՆՕԹ ՄԱԶԻ ՆՈՐՈԳՈՂԸ
(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Ճերմակ ընկած մազերուն գոյն, վերնիշ ու գեղ կուտայ: Կը նորոգէ անոր կեանքը, ոյժը և աճումը: Գլխու թեփը շուտ մը աներեւոյթ կ'ընէ: Իր անուշ հոտը առատ է ու հեշտալի:

"Մէկ շիշը կը բաւէ:" Այդ փորձը ունեցան ամէնքը որոնց մոխրագունած մազերը իրենց բնական գոյնին դարձան, և ճաղատ տեղերը մազով ծածկուեցան: Ներկ չէ, և ամենեւին վնաս մը չըներ: Եթէ որ կ'ուզես թարմ մազ ունենալ և բոլոր կենացդ մէջ պահել, առանց ուշանալու շիշ մը ստացիր տիկին Ս. Ա. Ալլէնի Համաշխարհական Մազի Նորոգողէն. (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եորք: Կը վաճառուի ամէն սափրիչներու, անոյշ խղագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով:

Մեծաքանակ վաճառում Պոլիս Բ. և Հ. Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանը Եէնիճամի փողոց Թ. 18 և ի Ղալաթիա Եիւքսէք քալտըրըմ Խոմոն Քարուանյի քով:

Փոքրաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. և Հ. Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանը՝ կամուրջի դիմաց Թիւ 17. և ի Բերա Մեծ փողոց Թիւ 433, Իզմիրօզի [illegible] յաջորդութեանց վաճառատունը: 2218

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԹԻՔ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ՌԻՊԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափագաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուէ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են [illegible]:

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները:

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռ մը եւ արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իբրեւ նշան: Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրի մօտ Սեպուհ աղա Տէմիրճեանի Թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաուչուէ մուճակ վաճառողներու քով: Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Գօճամուս Օղլու խան, Ճարճի կիտրոլի Թիւ 13 մթերանոցը:

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Եշ. 16 28 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի:
Գշ. 17 29 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով
Դշ. 18 30 Սեւաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին:
Դշ. 18 30 Սուրհանդակ դէպի փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին:
Եշ. 19 31 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի:

Ազդ — Դեկ. 17/29, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող սուրհանդակը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպի Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւուն: 10

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Պոնտոսի միջեւ կանոնաւոր երթեւեկութիւն

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մինկրէլի որ դեկտ. 23ին Մարսիլիայէն և դեկտ. 30ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի:

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Արմէնիա որ պիտի մեկնի դեկ. 29ին,

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 250 Ֆրանք
Բ. » 178 »

Ուղեւորք և ապրանք [illegible]

Նաւուղղեք, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՖՈՒԼ
5 Մումհանէ Սիթէ Ֆրանսէզ

ՖԱՆԷԼԱՅԻ ՀԻՒՍԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՍԼԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Ի Մահմուտ փաշա, Քիւրքճի խան, Թիւ 26 եւ 15, եւ Պահճէ-Գաբու, Մաքսատան կարգ, Թիւ 44 Թօհաֆճիեանի վաճառատունը:

Թէ՛ մեծ և թէ՛ փոքր քանակութեամբ՝ արանց, կանանց և տղայոց համար՝ անխառն բրդէ, մանածէ, եւայլն, ուզուած թանձրութեամբ և ուզուած չափով յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին ու պատրաստ կը ծախուին ֆանէլա շապիկներ, վարտիքներ, մինթաններ, եւայլն: Մեր ապրանքները կը մրցին եւրոպականներուն հետ թէ՛ ամրութեամբ, թէ՛ դիմացկունութեամբ և թէ՛ իրենց նուրբ ճաշակով: Յաճախորդք ամէն կերպիւ գոհ պիտի մնան:

ԱՆՈՒՇԻ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԻ ՍՊԱՍՆԵՐ, ԱՆՈՒՇԻ ՍԿԱՀԱԿՆԵՐ, ԴԳԱԼՆԵՐ ՈՒ ՄԿՈՒՏԵՂՆԵՐ

ԴԵՂԱԿԵՐՏ ԵՒ ԶԱՐԴԱՐՈՒՆ

Վերոյգրեալ նիւթերն, արդիւնք տեղացի հայ արհեստաւորաց ճարտարարուեստին, արծաթազօծեալ են հարիւր առ արծաթով ու նուրբ ճաշակաւ մը պատրաստուած և բուն իսկ արծաթեայ անօթներէն բնաւ տարբերութիւն չունին: Փափաքողք կրնան դիմել ի Պոլիս Մեծ Շուկայ Վարագճը խան, վարի յարկ, Թիւ 2, Յովսէփ Թօյեանի սենեակը:

ՑՕԴԱՑԱՒԸ ԵՒ ՄԻՋԱՆՑՔԻ ՔԱՐԸ

ՉԷՆ ԿՐՆԱՐ ԲՈՒԺՈՒԻԼ ԱՌԱՆՑ ԼԻԹԻՆԻ

Տ. ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ ԼԷԹԻՆԻ Աղէ հատիկները, փոքր քանակութեամբ առնուելով, քիչ ատենուան մէջ կ'անհետացնեն աւազն եւ քարը (մէզին հետ մէկտեղ քշուող միւս անլուծելի նիւթերն ալ): Ասով է որ այնչափ ազդեցիկ են վերոյիշեալ հիւանդութեանց դէմ:

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ եւ դեղատանց մէջ:

Արտօնատէր Ս ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1891 Նոյեմբեր 20 Չորեքշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ Դեկտեմբեր 20

(Բացի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերքէն կամուրջ եկող շոգենաւոց երթեւեկութիւնն [illegible]

2 15 Ենիմ. Մեզզ. Պէօյ. Թարպ. Ենիքէ. (Ենիքէի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) 37
3 5 Ենիմ. Մեզար. Պէօյիւքտ. Թարպ. Ենիքէ. Միրկ. Ռ. Հիսար (Ռ. Հիսարի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) [Ուրբաթ օրերը 3.30ին Պէշկէ պիտի հանդիպի 18
3 — Ռ. Ա. Գավաք Մեզզ. Պէօյք. Թարապ. Պէյգոզ անկից մինչ. Գանտիլ. անոր Ասիական եզերքի նաւամատոյցները հանդիպելով Օրթք. և Գանտիլլիի շոգ. պիտի հաղորդակցի. և ուր. օրերը Օրթ. գառ Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գզկ. Պէշ. 18
3 45 Ենիմ. Մեզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Ենիքէ. Ստէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար. Ռ. Հիսարի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի. (բաց ի ուրբաթ օրերէ 28
4 30 Ենիմ. Մեզար. Պէօյիւք. Թարպ. Ենիքէ. Ստէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար. Պէշկէ. Պէշիկ. ուր. օրերը Արնվ. Գուր. Օրթ. 39
6 — Ենիմ. Մեզզ. Պէօյիւք. Թարպ. Ենիքէ. Ստէնիա Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէշկէ Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 19
7 — Ենիմ. Մեզար. Պէօյիւքտ. Թարապ. Պէյգոզ Բաղչ. Ենիքէ. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնավ. Չէնկէլք. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիկ. Իսկ. 23
8 — Ա. Ռ. Գավաք Ենիմ. Մեզար. Պէօյ. Թարապ. Ենիքէ. Ստէն. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէշկէ Արնավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 18
10 — Մեզարպ. Պէօյ. Թարապ. Ենիքէ. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնավ. Օրթաք. Պէշ. 34

Ենիքէօյէն կամուրջ եկող շոգենաւ

2 30 Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէշկէ Արնվտք. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. 23
2 45 Ենիքէ. Ստէնիա Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէշկէ Արնավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 19

Ռումելի Հիսարէն կամուրջ եկող շոգենաւ

2 15 Պէշկէ Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 21
2 45 Պէշկէ Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. 23
3 5 Օրթաք. էն ուղղ. կամուրջ [բացի ուր. է] 22
3 15 Պէշկէ Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ 19
3 55 Ռ. Հիսար Պէշկէ Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 37
4 35 Օրթաք. էն ուղղ. կամուրջ. բացի ուր. 18
4 35 Ռ. Հիսար Պէշկէ Արնվ. Գուրչ. Օրթ. (բաց ի ուր. է (ուր. օրերը 4.30ին Պէշկէէն պիտի մեկնի] 22
5 15 Պէշկէ Արն. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գավ. բացի ուր. է 38
6 — Պէշկէ Արնվ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ (բացի ուր. է) 28
10 10 Միրկէօնէն ուղղ. կմրջ. 39
11 10 Պէշկէէն ուղղ. կամուրջ [բացի ուր. է] 23

Ասիական եզերքէն կամուրջ եկող շոգենաւ

2 15 Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. 34
2 15 Պէյգոզ Բաղչա. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Օրթք. (Գանտ. պիտի հաղորդակցի.) (Ուրբաթները բացի Օրթաք. էն Վ.ան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ.) 22
2 45 Պէշկէ Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիկ. [բացի ուրբաթէ] 33
2 20 Պէյգոզ Բաղչա. Ենիք. Չուպ. Գանլճ. Պօյճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզ. Իսկ. Պէշիկ. Գավ. 1
3 40 Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկէլք. Պէյլէրպ. Գուզկ. Պէշիկ. 34
3 40 Պէյգոզ Բաղչաց. Չուպ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտ. Օրթ. (Գանտիլլիի շոգենաւուն կը հաղորդակցի. ուրբաթները բացի Օրթ. է Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ. պիտի հանդիպի) 18
4 35 Գանտ. Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գզկ. Իսկ. [բացի ուրբաթէ] 33
4 45 Պէյգոզ Բաղչ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գզկ. Պէշ. 21
7 — Միրկ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկ. Իսկ. 1
9 — Պէօյ. Թարպ. Պէյք. Բաղչա. Չուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իսկ. 22
10 — Պէյգոզէն Բաղչաց. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտ. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Իսկ. (բացի ուրբաթէ) 21
10 30 Չէնկէլքիւղէն ուղղակի կամուրջ (ուրբաթ օրերը Գանտիլլիէն) 28
11 — Պօյաճք. էն ուղ. կամրջ. (բացի ուր. է) 19

(Բացի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

3 30 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ Արնվ. Պէշկէ Ռ. Հիսար [բաց ի ուրբաթէ 22
3 40 Գավաք. Իսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիքէ. Բաղչ. Պէյգ. Թարապ. Պէօյ. Մեզ. Ենիմահալլէ 23
4 15 Պէշիկ. Օրթ. Գուրչ. Արնվ. Պէշկէ Ռ. Հիսար Պօյաճ. Ստէն. Ենիքէ. Թարպ. Պէյիւքտ. Մեզարպ. Ենիմահ. 19
5 20 Իսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլ. Չուպք. Միրկ. 1
6 — Գավաք. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէշկէ. Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիքէ. Պէյգոզ. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մեզարպ. Գավաքներ 18
7 — Պէշիկ. Իսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ռ. Հիսար Պօյճ. Գանլ. Ենիքէ. Թարպ. Պէօյք. 22
8 30 Պէշիկ. Օրթ. Արնավ. Պէշ. Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիքէ. Թարպ. Մեզար. Պէօյ. 34
9 20 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնավ. Պէշկէ Ռ. Հիսար Միրկ. 39
10 5 Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէշկէ Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ենիք. Թարպ. Պէօյ. Մեզզ. Ենիմահ. (ուրբ. ները 10 վրկ. կ...) 38
10 45 Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ստէն. Ենիք. Թարպ. Պէօյիւքտէրէ. Մեզար. Ենիմ. (ուրբաթները չկայ) 18
11 20 Ենիքէ. Թարպ. Պէօյ. Մեզզ. Ենիմ. [ուրբաթները Պօյաճքիւղ] 39
11 35 Պէշկէ Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ստէն. Ենիքէ. 19

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

3 20 Կամուրջէն ուղղակի Ռ. Հիսար 37
4 40 Ուղղակի Պէշկէ (ուրբաթները 3.55] 3[illegible]
5 25 Ուղղակի Պէշկէ [բացի ուր. օրերէ] 28
10 30 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պէշկէ (Ուրբաթ օրերը չի կայ) 23
11 15 Գավ. Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէշկէ Ռ. Հիսար. Պօյաճք. 28
11 45 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէշկէ 21
12 — Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնվ. 23

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

3 — Ուղղակի Ա. Հիսար [բաց ի ուրբաթէ 34
3 15 Իսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպուք. Բաղչ. Պէյգ. 23
3 55 Ուղղակի Գանտիլ. (բացի Ուր. օրերէ) 34
8 45 Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտլ. Ա. Հիսար Գանլըճա. Չուպ. Բաղչա Պաշճէ. Պէյգոզ [բացի ուրբաթէ] 21
9 15 Պէշիկթաշ Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ. ուրբաթները 9.30ին Վանիք. Գնտլ. 28
10 10 Պէշիկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաղչ. Պէյգ. Թարպ. Մեզզ. Ռ. և Ա. Գավաքներ 37
10 20 Գավաք. Պէշիկ. Իսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Գուրչ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլճ. Միրկ. Ենիք. Բաղչ. Պէյգոզ 1
10 40 Իսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 19
11 40 Պէշիկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկէլքէօյ Վան. Գանտ. Պէշկէ (Ուրբաթ օրերը Իսկ. (Գանտիլլիի միւս շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 33
11 22 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաղչ. Պէյգոզ (ուրբթ. Գուզկ.) 22
11 45 Գավ. Գուզ. Պէյլ. Չէն. Վանիք Գանտ. (Փոթորկալից օդերուն այս շոգենաւ Գանտիլլի չի պիտի հանդիպի 34
12 — Իսկ. Գուզ. (Բացի ուր. և շաբաթէ) 15

Առաւօտները Ենիմահալլէէն ժամ 4 30 անցած և երկրորդը կամուրջէն ժամ 8 40ին Պէյգոզ և Պէյգոզէն 10ին և կամուրջէն 8 30ին Եւրոպական եզերք և 10ին Մեզարպ. էն և երկրորդը 10 40ին կամուրջէն Իսկ. գացող շոգենաւք բնաւ չպիտի ընդունին:

Փոթորկալից օդերուն Ստէն. Մեզարպուրնու և Ռ. Գավաք շոգենաւ չպիտի հանդիպի:

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
— —	7 5 Պէշիկ.	— —	7 10
— —	8 — Պէշիկ.	— —	8 20 Պէշիկ.
— —	8 3[illegible] Վ.ոսֆ.	— —	9 5
2 30	9 — Պէշիկ.	2 45 Պէշիկ.	9 50
3 — Պէշիկ.	9 30	3 15 Վ.ոսֆ	10 15
3 30	10 — Ֆերդ.	3 25	10 30 Ֆերդ.
3 45 Ֆերդ.	10 20	3 55 Պէշիկ.	10 40 Գզկ.
4 10	10 40 Պէշիկ.	4 30 Ֆերդ.	11 —
4 40	11 — Գուզկ.	4 45 Պէշիկ.	11 20 Ֆերդ.
5 10 Վ.ոսֆ.	11 10 Ֆերդ.	5 20 Վ.ոսֆ.	11 20 Պէշիկ.
5 35 Ֆերդ.	11 20	5 35 Պէշիկ.	11 50
5 55	11 40	6 15 Ֆերդօթ	12 — Գզ.*
6 30	12 5	6 25 Պէշիկ.	12 10
— —		— —	— —
— —		— —	— —

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
— —	7 5 Պէշիկ.	— —	6 25 Պէշիկ.
— —	8 — Պէշիկ.	— —	7 10
— —	8 20 Վ.ոսֆ.	— —	8 20 Պէշիկ.
— —	9 — Պէշիկ.	— —	9 5
2 30	9 30	2 50	9 45
3 20 Պէշիկ.	10 — Ֆերդ.	3 15 Պէշիկ.	10 15
3 45 Ֆերդօթ	10 15	3 15 Վ.ոսֆ.	10 30 Ֆերդ.
4 —	10 40 Պէշիկ.	4 30 Ֆերդօթ	10 40
4 40	11 10 Ֆերդ.	4 30 Պէշիկ.	11 20 Ֆերդ.
5 35 Ֆերդօթ	11 10	5 15 Վ.ոսֆ.	11 20 Պէշիկ.
5 15 Պէշիկ.	11 45	5 30 Պէշիկ.	11 40
6 —	12 5	6 15 Ֆերդօթ	12 10
— —		— —	— —

* Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ շաբաթ եւ [illegible] օրերը տեղի չպիտի ունենայ:

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

3 30 Հարէմէն Պոլսաճաք (բացի կիրակիէ)
4 30 » » (բացի ուրբթէ)
10 40 » » (բացի ուր. և կիր. օրերէ)
11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)
3 — Կամուրջէն Հարէմ Պոլսաճաք (բաց ի կիրակէ)
4 — Կամուրջէն Հարէմ Պոլսաճաք (Բացի ուրբթէ)
10 10 Կամուրջէն Հարէմ անոր Պոլսաճաք (Բացի ուրբաթ և կիրակի օրերէ]
11 10 Կամուրջէն Հարէմ անոր Պոլսաճաք (կիրակի և ուրբաթ օրերը ժմ. 10 30 ին).

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՂԱԹԱՅԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՓԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իսկիւտարէն Գաղաթիա Սիրքէճի
5 35 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 10 » Գաղաթիա (Ենի գիւղի շոգենաւուն հետ կը հաղորդակցի)
4 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
6 15 Սիրքէճիէն Գաղաթիա Իսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
11 20 Գաղաթիայէն Իսկիւտար

Ծան. — Օդը մրրկալից եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան.